T096 ATĐ 8 (38) Luận Tỳ Bà Sa Q4-Giải Thích về Mười Môn

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

LUAÄN TYØ BAØ SA

QUYEÅN 4

Chöông Lôùn: GIAÛI THÍCH VEÀ MÖÔØI MOÂN

Hai möôi hai caên, möôøi taùm giôùi, möôøi hai nhaäp, naêm aám, naêm thònh aám, saùu giôùi. Phaùp saéc, phaùp khoâng coù saéc, phaùp coù theå thaáy, phaùp khoâng theå thaáy, phaùp coù ñoái, phaùp khoâng coù ñoái, phaùp höõu laäu, phaùp voâ laäu, phaùp höõu vi, phaùp voâ vi, phaùp quaù khöù, phaùp vò lai, phaùp hieän taïi, phaùp thieän, phaùp baát thieän, phaùp voâ kyù, phaùp thuoäc coõi Duïc, phaùp thuoäc coõi Saéc, phaùp thuoäc coõi Voâ Saéc, phaùp höõu hoïc, phaùp voâ hoïc, phaùp phi hoïc phi voâ hoïc, phaùp kieán ñoaïn, phaùp tö duy ñoaïn, phaùp voâ ñoaïn. Boán ñeá, boán thieàn, boán ñaúng, boán ñònh Voâ Saéc, taùm giaûi thoaùt, taùm tröø nhaäp, möôøi nhaát thieát nhaäp, taùm trí, ba tam-muoäi, ba kieát, ba caên baát thieän, ba höõu laäu, boán löu, boán aùch, boán thoï, boán phöôïc, naêm caùi, naêm kieát, naêm kieát phaàn döôùi, naêm kieán, saùu thaân aùi, baûy söû, chín kieát, chín möôi taùm söû. ----------

Phaàn Thöù Möôøi Saùu: XÖÙ CUÛA HAI MÖÔI HAI CAÊN

Hai möôi hai caên goàm nhaõn caên, nhó caên, tyû caên, thieät caên, thaân caên, yù caên, nam caên, nöõ caên, maïng caên, laïc caên, khoå caên, hyû caên, öu caên, hoä (xaû) caên, tín caên, tinh tieán caên, nieäm caên, ñònh caên, tueä caên, vò tri caên, dó tri caên, voâ tri caên. Hoûi: Vì sao ngöôøi soaïn kinh döïa vaøo hai möôi hai caên ñeå soaïn luaän? Ñaùp: Vì yù cuûa ngöôøi soaïn kinh kia muoán theá, cuõng nhö ñieàu mình mong muoán, töùc vieäc soaïn kinh seõ khoâng traùi vôùi phaùp. Vì theá neân döïa vaøo hai möôi hai caên maø soaïn luaän. Hoaëc noùi: Ngöôøi soaïn kinh kia voâ söï.

Hoûi: Vì sao ngöôøi soaïn kinh kia voâ söï? Ñaùp: Vì ñaây laø Kheá kinh cuûa Phaät, Kheá kinh cuûa Phaät noùi hai möôi hai caên, ngöôøi soaïn kinh aáy ñaõ döïa vaøo noäi dung cuûa Kheá kinh Phaät ñaõ coù, roài ôû trong A-tyø-ñaøm naøy soaïn luaän. Ngöôøi soaïn kinh kia khoâng theå giaûm moät caên trong hai möôi hai caên ñeå laäp hai möôi moát, hoaëc theâm moät caên ñeå laäp thaønh hai möôi ba. Hoûi: Vì sao? Ñaùp: Vì taát caû Kheá kinh cuûa Phaät cuõng khoâng theâm, cuõng khoâng bôùt. Khoâng theâm laø khoâng theâm ñeå coù theå bôùt. Khoâng bôùt laø khoâng bôùt ñeå coù theå theâm. Nhö khoâng theâm, khoâng bôùt, nhö theá voâ löôïng saâu, voâ bieân. Voâ löôïng saâu laø voâ löôïng nghóa, voâ bieân laø voâ bieân vò. Nhö bieån caû laø voâ löôïng saâu, voâ bieân. Nhö theá, Kheá kinh cuûa Phaät cuõng voâ löôïng saâu, voâ

bieân. Voâ löôïng saâu xa laø voâ löôïng nghóa, voâ bieân laø voâ bieân vò. Nhö Toân giaû Xaù-lôïi-phaát, coù theå saùnh vôùi traêm ngaøn na-thuaät, duøng hai caâu trong Kheá kinh cuûa Phaät ñeå soaïn traêm ngaøn kinh, sao cho trí ñaõ vaän duïng taän cuøng maø choã truï khoâng theå taän cuøng Kheá kinh cuûa Phaät. Hoaëc noùi: Ñaït ñöôïc beán bôø, nhö luaän naøy ñoái vôùi Kheá kinh Phaät, cho neân ngöôøi soaïn kinh laø voâ söï. Hoûi: Khoâng noùi ñeán ngöôøi soaïn kinh kia, chæ hoûi vì sao Kheá kinh cuûa Phaät noùi hai möôi hai caên? Ñaùp: Phaät, Theá Toân vì giaùo hoùa chuùng sinh neân noùi hai möôi hai caên. Ngöôøi tieáp nhaän söï giaùo hoùa kia caàn phaûi bieát veà hai möôi hai caên. Hoaëc noùi: Kheá kinh coù goác, coù ngoïn, coù nhaân, coù duyeân. Hoûi: Kheá kinh coù goác, coù ngoïn theá naøo? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Coù Phaïm chí Sinh Vaên, sau khi aên tröa xong, ñi daïo quanh quaån roài ñeán choã Ñöùc Theá Toân. Ñeán nôi cuøng ñöùng tröôùc Ñöùc Theá Toân, thaêm hoûi roài ngoài sang moät phía. Phaïm chí Sinh Vaên baïch Theá Toân: Thöa Cuø-ñaøm! Toâi coù moät vaøi caâu ñònh hoûi, cho pheùp toâi ñöôïc hoûi, xin giaûi thích cho toâi nghe. Ñöùc Theá Toân baûo: Phaïm chí! OÂng muoán hoûi ñieàu gì cöù hoûi. Phaïm chí noùi: Thöa Cuø-ñaøm! Caên nghóa laø caên. Thöa Cuø- ñaøm! Caên coù bao nhieâu thöù? Thöa Cuø-ñaøm! Theá naøo laø caên? Theá naøo laø choã thaâu toùm cuûa caên? Xin neâu baøy roõ. Ñöùc Theá Toân baûo: Phaïm chí! Coù hai möôi hai caên, töø nhaõn caên cho ñeán voâ tri caên. Naøy Phaïm chí! Coù ngaàn aáy caên. Nhö theá, moãi caên, Nhö lai ñaõ theo ñoù maø thieát laäp.

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 4 494

Phaïm chí! Neáu noùi nhö theá, thì ñoù chaúng phaûi caên. Nhö choã Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ thieát laäp, toâi seõ boû caên naøy ñeå thieát laäp caên khaùc. Phaïm chí kia chæ noùi nhö theá, chæ neâu caâu hoûi xong, khoâng bieát veà taêng ích, neân sinh ra toái taêm. Vì sao? Vì khoâng phaûi laø caûnh giôùi cuûa hoï, nhö Phaïm chí hoûi, Phaät ñaùp. Cho neân Kheá kinh khoâng caàu tìm toøi veà goác, ngoïn nhöng ôû ñaây thì neân tìm toøi. Hoûi: Vì sao Phaïm chí kia chæ hoûi veà caên maø khoâng hoûi veà giôùi, nhaäp, aám, ñeá, ñaïo phaåm duyeân khôûi cuûa quaû Sa-moân? Ñaùp: Coù thuyeát noùi: Vì Phaïm chí kia do nghi maø hoûi, khoâng nghi thì khoâng hoûi. Hoaëc noùi: Vì Phaïm chí kia ñaõ kheùo hay tìm kieám ñieàu ñem laïi söï vui thích. OÂng ta ñaõ ñeán khaép chín möôi saùu thöù ñaïo, chæ vì vieäc neâu baøy veà caên. Ngöôøi aáy hoaëc cho chæ coù moät caên ñöôïc neâu baøy nhö phaùi Ni-kieàn, cho neân ngöôøi kia ñaõ khoâng laët sau, khoâng uoáng nöôùc, nghóa laø chaáp coù töôùng maïng soáng cuûa vaät beân ngoaøi. Hoûi: Phaùi Ni kieàn kia, ñoái vôùi vaät beân ngoaøi coù töôûng caên naøo? Ñaùp: Coù thuyeát noùi laø yù caên. Laïi coù thuyeát noùi laø maïng caên. Nhö theá, coù thuyeát noùi yù caên vaø maïng caên. Laïi coù thuyeát laäp ra hai caên: haønh vaø yù. Laïi coù thuyeát laäp hai caên. Neáu maét khoâng thaáy saéc, tai khoâng nghe tieáng, thì ngöôøi kia laø Thaùnh ñaõ tu caùc caên, nhö Ba-la-thí noï. Hoûi: Vì sao goïi laø Ba-la-thí? Ñaùp: Vì laø teân cuûa ngöôøi aáy, goïi laø Ba-la-thí. Hoaëc noùi: Vì hoï cuûa ngöôøi aáy laø Ba-la-thí. Cho neân goïi laø Ba-la-thí. Nhö hoï Baø-tha, Caâu-tha, Baø-la-baø, Chieân-ñeà-la. Nhö theá, hoï cuûa ngöôøi kia laø Ba-la-thí, cho neân goïi laø Ba-la-thí. Nhö meï doøng Saùt-lôïi, cha doøng Phaïm

chí, ngöôøi naøy cuõng goïi laø Ba-la-thí. Meï doøng Phaïm chí, cha doøng Saùt Lôïi, cuõng laø Ba-la-thí. Nhö töø löøa, ngöïa sinh ra goïi laø loa. Hoï cuûa Phaïm chí naøy goïi laø Ba-la-thí. Ñeä töû cuûa oâng teân laø Uaát-ña-la, sau khi aên tröa xong, tuaàn töï ñi ñeán choã Ñöùc Theá Toân. Ñeán roài, thaêm hoûi Ñöùc Theá Toân roài ngoài sang moät beân. Ñöùc Theá Toân baûo: Uaát-ña-la! Thaày oâng laø Ba-la-thí, coù vì ñeä töû giaûng noùi veà tu caên khoâng? Uaát-ña-la baïch Theá Toân: Coù, baïch Ñöùc Cuø-ñaøm. Ba-la-thí coù giaûng noùi veà tu caên cho ñeä töû nghe. Ñöùc Theá Toân baûo: Uaát-ña-la! Ba-la-thí ñaõ vì ñeä töû giaûng noùi veà tu

caên ra sao? Uaát-ña-la thöa: Thöa Cuø-ñaøm! Maét khoâng thaáy saéc, tai khoâng nghe tieáng, ngöôøi kia laø baäc Thaùnh ñaõ tu caùc caên. Ñöùc Theá Toân baûo: Uaát-ña-la! Nhö theá thì keû muø laø ngöôøi ñaõ tu taäp caùc caên. Uaát-ña-la noùi: Ngöôøi muø, maét khoâng nhìn thaáy saéc. Luùc ñoù, Toân giaû A-nan ñöùng ôû phía sau Ñöùc Theá Toân, tay caàm quaït haàu Theá Toân. Toân giaû A-nan baûo Uaát-ña-la: Naøy Uaát-ña-la! Nhö theá thì keû ñieác coù phaûi ngöôøi ñaõ laø tu caùc caên hay khoâng? Uaát-ña-la noùi: Ngöôøi ñieác, tai khoâng nghe ñöôïc tieáng. Hoûi: Nhö Toân giaû Xaù-lôïi-phaát, cuõng nhö theá ñaõ so saùnh vôùi traêm ngaøn na-thuaät, Ñöùc Theá Toân coù theå ñaùp laïi ngöôøi kia coù theå döùt boû yù. Vì sao Ñöùc Theá Toân ñaùp laàn moät, Toân giaû A-nan ñaùp laàn hai? Vì sao Ñöùc Theá Toân khoâng ngaên Toân giaû A-nan? Ñaùp: Vì Ñöùc Theá Toân bieát roõ lôøi noùi cuûa Toân giaû A-nan ngay töø luùc oâng ñònh noùi. Ñöùc Theá Toân ñaõ tu taäp traêm ngaøn khoå haïnh roøng raõ trong ba A-taêng kyø kieáp, sau cuøng vaãn khoâng döùt tröø söï bieän luaän cuûa ngöôøi khaùc. Vì lyù do naøy, neân Ñöùc Boån sö khen ngôïi: Khi ñeä töû mình noùi phaùp Chuyeân taâm nghe, khoâng xeùt ñoaùn Vì theá neân ôû chuùng noùi, Trong ñoù khoâng theå vaán naïn. Vì lyù do naøy, neân Ñöùc Phaät khoâng ngaên. Hoaëc noùi: Ñöùc Theá Toân nghó raèng: Tyø-kheo A-nan noùi cuõng Nhö ta noùi. Lôøi noùi kia khoâng theâm, khoâng bôùt. Nhö khoâng theâm, khoâng bôùt, vì leõ naøy neân Ñöùc Phaät khoâng ngaên. Hoaëc noùi: Vì döùt tröø yù nghó cuûa ngöôøi dò hoïc kia. Neáu Ñöùc Theá Toân noùi laàn moät, Toân giaû A-nan khoâng noùi laàn hai, thì ngöôøi dò hoïc kia seõ trôû laïi tìm trong chuùng mình roài töï khen ngôïi: Thaày kia khieán ta khuaát phuïc chöù khoâng phaûi ñeä töû cuûa oâng aáy. Neáu thaày ta ñeán, hoï seõ khoâng theå khuaát phuïc ñöôïc. Neáu Ñöùc Theá Toân noùi laàn moät, A-nan noùi laàn hai, seõ laøm maát uy theá cuûa dò hoïc kia. Hoï seõ nghó: Ta khoâng baèng vôùi ñeä töû, huoáng chi laø thaày! Vì nhaèm döùt tröø yù nghó cuûa dò hoïc kia, neân Ñöùc Theá Toân noùi laàn moät, A-nan noùi laàn hai. Hoaëc noùi: Vì Ñöùc Theá Toân nhaèm laøm thoûa maõn yù nguyeän cuûa hoïc dò kia, khieán hoï phaûi suy nghó: Sa-moân Cuø-ñaøm naøy khoâng theå khuaát phuïc, khoâng theå thaéng ñöôïc. Haàu heát caùc sö taøi gioûi ñeàu cho Ñaïi sö cuûa

hoï cuõng khoâng theå khuaát phuïc ñöôïc Sa-moân Cuø-ñaøm, huoáng chi ôû ñaây ta laïi coù theå so saùnh? Ta ñuùng laø chæ coù theå bieän luaän chung vôùi ñeä töû

cuûa Sa-moân Cuø-ñaøm. Ñöùc Theá Toân thöôøng muoán laøm thoûa maõn yù mong muoán cuûa hoï, tuøy theo choã thích hôïp vôùi söï hieåu bieát cuûa hoï, vì giaûng noùi cho hoï nghe. Theá neân vì nhaèm laøm thoûa maõn yù nguyeän cuûa dò hoïc kia, neân Ñöùc Theá Toân khoâng ngaên Toân giaû A-nan. Hoaëc noùi: Vì ñaõ laøm saùng roõ veà nghóa, neân Toân giaû A-nan ñöôïc phaùi Dò hoïc kia cung kính, coù theå giaûng noùi veà Nhaân ñeà thö, laïi vì dung maïo phi phaøm cuûa Toân giaû A-nan. Ñöùc Theá Toân noùi: Do ñaáy, hoï ñeán hoûi phaùp seõ thích öùng vôùi ñieàu oâng ñaõ giaûng noùi chaêng? Neân Ñöùc Theá Toân noùi laàn moät, A-nan noùi laàn hai. Hoaëc noùi: Phaùi dò hoïc kia khoâng muoán cho ñeä töû hoï ñöôïc noùi naêng, vì e ñeä töû seõ bò vaán naïn trôû laïi, khieán hoï giaûm suùt uy tín chaúng coøn ñöôïc nhö tröôùc. Ñöùc Theá Toân thì khoâng coù vieäc naøy. Nhö trí tueä cuûa Toân giaû Xaù-lôïi-phaát, duø laø tính baèng traêm ngaøn na thuaät, cuõng khoâng theå baèng Phaät, huoáng chi laø ngöôøi khaùc. Vì theá cho neân Ñöùc Theá Toân ñaõ khoâng ngaên Toân giaû A-nan noùi. Hoaëc noùi: Vì hieän taïi mình khoâng coù keo kieät, ganh gheùt. Haøng dò hoïc thì khoâng muoán cho ñeä töû hoï ñöôïc noùi naêng, vì e vaät cuùng döôøng hoï ñaõ ñöôïc, ñeä töû cuõng coù ñöôïc. Ñöùc Theá Toân khoâng coù vieäc naøy. Nhö Ñöùc Theá Toân ñaõ ñöôïc cung kính, cuùng döôøng, thì ñeàu muoán cho taát caû chuùng sinh cuøng coù ñöôïc. Phaät khoâng ñöôïc thì ñoái vôùi vieäc naøy cuõng khoâng lo buoàn. Ñaây laø noùi veà hieän taïi vì mình khoâng keo kieät, ganh tî, neân khoâng ngaên Toân giaû A-nan noùi. Hoaëc noùi: Vì Phaät hieän taïi kheùo noùi phaùp ñaõ thaønh töïu vieäc noùi phaùp, neân ñaõ giaûng noùi toaøn boä veà kieán, veà tueä, veà duïc, veà nhaãn. Phaùp cuûa dò hoïc kia chaúng kheùo noùi, nhö ngoâi thaùp bò ñoå khoâng theå nöông töïa. Cuõng theá, yù cuûa hoï bò huûy hoaïi heát, chí cuõng hö heát, chí cuûa thaày khaùc, chí cuûa ñeä töû khaùc. Phaùp ôû ñaây khoâng coù loãi nhö phaùp kia, chí cuûa thaày cuõng gioáng nhö ñeä töû. Nghóa ñoàng nghóa, caâu ñoàng caâu, vò ñoàng vò, cho ñeán ñoàng ñeä nhaát nghóa. Ñaây laø noùi veà vieäc kheùo noùi phaùp, thaønh töïu vieäc noùi phaùp, neân giaûng noùi toaøn boä veà kieán, veà tueä, veà duïc, veà nhaãn, do ñoù Ñöùc Theá Toân noùi laàn moät, A-nan noùi laàn hai, neân Ñöùc Theá Toân khoâng ngaên Toân giaû A-nan. Hoûi: Ñöùc Theá Toân noùi dò hoïc kia coù loãi gì? Lôøi noùi cuûa Phaïm chí kia cuõng vaäy, muø vaø ñieác laø baäc Thaùnh tu caên sao? Ñaùp: Ñöùc Phaät ñaõ ñaùp cho Phaïm chí kia bieát veà loãi raát lôùn laø ñaõ

caét ñöùt taát caû yù. Ñöùc Theá Toân noùi: Neáu oâng noùi ñui ñieác laø baäc Thaùnh tu caên, thì vieäc xuaát gia laø voâ ích, caïo raâu toùc laø giaû doái, tu phaïm haïnh laø luoáng uoång neân ñaõ huûy hoaïi hai caên naøy: nhaõn caên vaø nhó caên. Nhö theá, töùc laø baäc Thaùnh tu caên, vì theá cho neân Ñöùc Phaät ñaõ ñaùp laïi cho Phaïm chí bieát veà loãi raát lôùn laø döùt tröø taát caû yù. Laïi coù phaùi laäp ra naêm caên: höông, vò, nhaõn, da vaø nhó. Höông laø tyû caên, vò laø thieät caên, nhaõn laø nhaõn caên, da laø thaân caên, nhó laø nhó caên, nhö phaùi Tyø-thí-sö. Laïi coù phaùi laäp ra möôøi moät caên: naêm giaùc caên, naêm haønh caên. Naêm giaùc caên laø: nhaõn, nhó, tyû, thieät vaø thaân caên. Naêm haønh caên: thuû caên, tuùc caên, khaåu caên,

ñaïi tieän caên, tieåu tieän caên, cuøng vôùi yù caên laø möôøi moät, nhö phaùi Taêng-khö. Laïi coù phaùi laäp ra moät traêm hai möôi caên. Hoûi: Phaùi dò hoïc naøo ñaõ neâu ra moät traêm hai möôi caên? Ñaùp: Töùc chín möôi taùm söû vaø hai möôi hai caên. Neâu leân nhö theá nhöng ôû ñaây khoâng noùi chi tieát, vì phaùi dò hoïc kia khoâng theå phaân bieät phaùp nhö vaäy. Hoûi: Neáu khoâng theå phaân bieät ñöôïc laøm sao phaùi dò hoïc kia laïi laäp ra moät traêm hai möôi caên? Ñaùp: Hai nhaõn, hai nhó, hai tyû, thieät caên, thaân caên, yù caên, maïng caên, naêm thoï caên, naêm tín. Hai möôi caên naøy thuoäc ñòa nguïc, suùc sinh hai möôi, ngaï quyû hai möôi, coõi trôøi hai möôi, nhaân gian hai möôi. A-tu- la cuõng thuoäc saùu ñöôøng neân cuõng hai möôi, töùc laø moät traêm hai möôi caên maø phaùi dò hoïc kia ñaõ thieát laäp. Laïi coù thuyeát noùi: Phaùi dò hoïc kia khoâng phaûi ñaõ laäp ra moät traêm hai möôi caên naøy. Hoûi: Neáu khoâng nhö vaäy thì theá naøo? Ñaùp: Phaùi dò hoïc kia ñaõ laäp ra moät traêm hai möôi Nhaân-ñaø-la, nhö choã noùi: Long chuû, Ca-löu-la chuû, A-tu-la chuû, Thieân chuû, nhaân chuû, Phaïm thieân chuû, vôùi thaân töôùng raát ñeïp ñeõ, raát cao lôùn nhö vaäy. Moãi thaân neân tieáp nhaän moät traêm hai möôi chuû. Phaïm chí kia nghe xong, laïi sinh taâm ngôø vöïc, khoâng bieát laáy gì ñeå laäp ñeä nhaát nghóa laø moät caên, cho ñeán moät traêm hai möôi caên? Phaïm chí kia nghe nhaø hoï Thích vöøa haï sinh moät ñoàng nam thaân coù ba möôi hai töôùng trang nghieâm, taùm möôi veû ñeïp, saéc thaân vaøng roøng coù aùnh saùng bao quanh thaân, tieáng noùi phaïm aâm nhö tieáng chim Giaø-tyø-laêng-giaø, moïi ngöôøi ngaém nhìn khoâng nhaøm chaùn. Ñoàng töû kia luùc sinh ra böôùc ñi baûy böôùc, coù hai roàng phun nöôùc taém goäi.

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 4 498

Phaïm chí ngaém xem töôùng ñoàng töû, ghi nhaän hai tröôøng hôïp: Neáu taïi gia seõ laøm vua Chuyeån luaân, baäc Phaùp vöông ñuùng phaùp. Neáu caïo boû raâu toùc, maëc aùo caø sa, tin öa boû nhaø hoïc ñaïo seõ thaønh baäc Nhö lai Voâ Sôû Tröôùc Ñaúng Chaùnh Giaùc, theá gian thaûy ñeàu nghe bieát ñoàng töû kia ñaõ xuaát gia, hoïc ñaïo, haøng phuïc ma vaø quyeán thuoäc cuûa ma xong, thaønh baäc Toái chaùnh giaùc voâ thöôïng, ñaït ñöôïc Nhaát thieát trí, hieän döùt tröø taát caû nghi, truyeàn taát caû ñònh quyeát ñoaùn veà taát caû luaän. Ta seõ ñeán ñoù hoûi: Caùi gì laø ñeä nhaát nghóa ñeå laäp ra moät caên cho ñeán moät traêm hai möôi caên? Phaïm chí kia beøn ñeán choã Ñöùc Theá Toân, ñeán roài thaêm hoûi Ñöùc Theá Toân, roài ngoài sang moät beânm baïch Ñöùc Theá Toân raèng: Mong Cuø- ñaøm cho pheùp toâi ñöôïc hoûi ñieàu toâi muoán hoûi, xin giaûi thích cho toâi nghe. Ñöùc Theá Toân baûo: Phaïm chí! OÂng muoán hoûi ñieàu chi cöù hoûi. Phaïm chí noùi: Thöa Cuø-ñaøm! Caên goïi laø caên. Thöa Cuø-ñaøm! Caên coù bao nhieâu thöù? Thöa Cuø-ñaøm! Theá naøo laø choã thuoäc veà cuûa caùc caên? Caùc caên ñöôïc neâu baøy? ÔÛ ñaây khoâng noùi ai laäp ra coù bao nhieâu caên? Hoûi: Vì sao khoâng noùi? Ñaùp: vì ngöôøi kia suy nghó: Neáu ta noùi thì ngöôøi kia nghe xong seõ choïn laáy choã troäi hôn aáy ñeå traû lôøi ta. Ñöùc Theá Toân baûo: Phaïm chí! Coù hai möôi hai caên, töø nhaõn caên cho ñeán voâ tri caên. Phaïm chí naøy bieát coù ngaàn aáy caên. Nhö theá laø Nhö lai ñaõ noùi choã thuoäc veà cuûa caùc caên, caùc caên ñöôïc laäp ra. Phaïm

chí thöa: Neáu noùi nhö theá thì khoâng phaûi caên naøy. Nhö Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ laäp ra, toâi seõ boû caên naøy ñeå laïi laäp caên khaùc. Phaïm chí kia chæ, neâu vaøi caâu hoûi xong, khoâng bieát söï lôïi ích, sinh ra ngu si. Vì sao? Vì khoâng phaûi laø caûnh giôùi cuûa oâng ta. Hoûi: Vì sao noùi Phaïm chí naøy bieát coù ngaàn aáy caên? Nhö theá Nhö lai ñaõ noùi choã thuoäc veà cuûa caùc caên, ñaõ laäp ra caùc caên. Ñaùp: Vì nhaèm ngaên nhöõng gì Phaïm chí kia ñaõ nghe, nghóa laø Phaïm chí kia ñaõ laäp ra moät caên cho ñeán moät traêm hai möôi caên. Ñaây khoâng phaûi laø lôøi noùi cuûa phaùi dò hoïc kia, ñaây laø Nhaát thieát trí, Nhaát thieát kieán, khoâng theå theâm, bôùt veà hai möôi hai caên, huoáng chi laø phaùi dò hoïc kia do kieán chaáp laøm hö hoaïi yù, thaønh töïu trí phaøm phu. Vì theá cho neân Phaïm chí kia hoûi veà caên, khoâng hoûi veà giôùi, nhaäp, aám, ñeá, quaû Sa- moân, ñaïo phaåm vaø duyeân khôûi. Hai möôi hai caên laø nhaõn caên cho ñeán voâ tri caên. Hoûi: Teân goïi coù hai möôi hai caên, coøn chuûng loaïi coù bao nhieâu?

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 4 499

Ñaùp: A-tyø-ñaøm noùi: Do luaän chuû noùi teân goïi coù hai möôi hai caên, chuûng loaïi coù möôøi baûy caên. A-tyø-ñaøm noùi coù naêm caên vaø khoâng muoán cho naêm caên: Nam caên, nöõ caên, vò tri caên, dó tri caên, voâ tri caên naøy xeáp vaøo chuûng loaïi. Hoûi: Nam caên, nöõ caên, vì sao khoâng muoán cho xeáp vaøo chuûng loaïi? Ñaùp: Vì ngöôøi noùi: Nhö trong A-tyø-ñaøm ñaõ neâu: Theá naøo laø nöõ caên? Laø phaàn ít cuûa thaân caên. Theá naøo laø nam caên? Laø phaàn ít cuûa thaân caên. Vì ngöôøi kia lìa boû thaân caên, khoâng muoán cho nam caên, nöõ caên coù chuûng loaïi rieâng. Hoûi: Vò tri caên, dó tri caên, voâ tri caên, Vì sao khoâng muoán cho xeáp vaøo chuûng loaïi? Ñaùp: Vì ngöôøi kia noùi: Chín caên naøy nhoùm hôïp nôi vò tri caên, chín caên nhoùm hôïp ôû dó tri caên, chín caên nhoùm hôïp ôû voâ tri caên. Chín caên nhoùm hôïp laø yù caên, ba thoï caên, tín coù naêm. Chín caên naøy ñoâi khi laø vò tri caên, ñoâi khi laø dó tri caên, ñoâi khi laø voâ tri caên. Vò tri caên ôû trong kieán ñaïo, dó tri caên ôû trong ñaïo tö duy, voâ tri caên ôû trong ñaïo voâ hoïc. Kieân tín, kieân phaùp laø vò tri caên trong yù, Tín giaûi thoaùt, kieán ñaùo, thaân chöùng laø dó tri caên trong yù. Tueä giaûi thoaùt, caâu giaûi thoaùt laø voâ tri caên trong yù. Nhö chín caên aáy, hoaëc laø vò tri caên, hoaëc laø dó tri caên, hoaëc laø voâ tri caên. Vì leõ aáy, neân teân goïi kia coù hai möôi hai caên, chuûng loaïi coù möôøi baûy. Toân giaû Ñaøm-ma-ña-la noùi: Teân goïi coù hai möôi hai caên, chuûng loaïi coù möôøi boán. Toân giaû Ñaøm-ma-ña-la aáy noùi: Naêm caên naøy khoâng muoán xeáp vaøo chuûng loaïi. Laïi coù ba: maïng caên, hoä (xaû) caên, ñònh caên cuõng khoâng muoán xeáp vaøo chuûng loaïi. Hoûi: Vì sao Toân giaû kia noùi maïng caên khoâng muoán xeáp vaøo chuûng loaïi? Ñaùp: Vì maïng caên naøy chaúng töông öng vôùi choã thuoäc veà haønh aám. Toân giaû Ñaøm-ma-ña-la noùi chaúng töông öng vôùi haønh aám thì khoâng phaûi laø chuûng loaïi. Hoûi: Vì sao Toân giaû kia noùi hoä (xaû) caên (xaû caên) khoâng muoán xeáp vaøo chuûng loaïi? Ñaùp: Toân giaû Ñaøm-ma-ña-la noùi: Coù ngaàn aáy thoáng (thoï) nghóa laø hoaëc thoï vui, hoaëc thoï khoå, nôi kia thoï nhaän khoâng vui khoâng khoå, cuõng khoâng theå khoå, cuõng khoâng theå vui, ôû ñaây goïi laø thoï gì? (Xaû thoï).

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 4 500

Hoûi: Kheá kinh cuûa Phaät, laøm sao hieåu? Nhö Ñöùc Phaät noùi coù ba thoáng: Laïc thoáng (laïc thoï), khoå thoáng (khoå thoï), baát khoå, baát laïc thoáng (baát khoå baát laïc thoï)? Ñaùp: Kinh aáy noùi coù laïc thoáng (thoï), khoå thoáng (thoï), hoaëc yeáu keùm, hoaëc lôùn maïnh, hoaëc chaäm luït, hoaëc nhaïy beùn. Nghóa laø: caûm thoï vui, khoå keùm töùc caûm thoï vui khoå chaäm luït, töùc caûm thoï vui khoå döùt, töùc laø caûm thoï khoâng vui, khoâng khoå. Heã lìa boû vui khoå, töùc khoâng muoán nhaän laïi caûm thoï ñoù nöõa, cho neân nhö vaäy. Ñoù laø leõ coá nhieân. Hoûi: Vì sao Toân giaû kia noùi ñònh caên khoâng muoán xeáp vaøo chuûng loaïi? Ñaùp: Vì Toân giaû kia ñaõ töø kinh maø khôûi xöôùng. Kheá kinh cuûa Phaät noùi: Ñònh caên laø theá naøo? YÙ thieän nhaát taâm. Toân giaû Ñaøm-ma-ña-la noùi: Lìa ngoaøi taâm thì khoâng coù ñònh chuûng rieâng. Vì leõ naøy, neân teân goïi coù hai möôi hai caên, chuûng loaïi coù möôøi boán. Toân giaû Phaät-Ñaø-ñeà-baø noùi: Teân goïi coù hai möôi hai caên, chuûng loaïi hoaëc hai, hoaëc naêm. Nghóa laø danh, chuûng kia ñeàu laø phaùp höõu vi. Hai phaàn (hai chuûng loaïi), boán ñaïi vaø taâm (naêm chuûng loaïi) Toân giaû kia noùi: Saéc caên laø söï khaùc nhau cuûa boán ñaïi. Voâ Saéc caên laø söï sai khaùc cuûa taâm. Vì lyù do naøy, neân teân goïi coù hai möôi hai caên, chuûng loaïi hoaëc coù hai, hoaëc coù naêm. Nhö theá, nghóa laø teân goïi coù hai möôi hai caên, chuûng loaïi coù möôøi baûy. Neáu vaäy danh soá, chuûng soá, danh töôùng, chuûng töôùng, danh khaùc, chuûng khaùc, danh rieâng, chuûng rieâng, danh giaùc, chuûng giaùc, nhö theá ñeàu phaûi bieát. Toân giaû Cuø-Sa noùi: Neân noùi moät caên, laø yù caên cuûa ñeä nhaát nghóa. Hoûi: Vì sao? Ñaùp: Vì ñaây laø beân trong, laø khaép, laø coäng duyeân. Beân trong laø thuoäc veà noäi nhaäp. Khaép laø töø ñòa nguïc A-tyø, ñeán coõi thöù nhaát coù theå ñaït ñöôïc. Coäng duyeân laø duyeân cuûa taát caû caùc phaùp. Nghóa laø trong tuï (uaån) naøy xa lìa caùc caên khaùc. Nhaõn, nhó, tyû, thieät, thaân, nam, nöõ caên tuy laø beân trong nhöng khoâng phaûi laø khaép, khoâng phaûi laø coäng duyeân. Trong naêm caên, tröø hoä (xaû) caên, boán thoáng (thoï), coøn laïi duø laø coäng duyeân, nhöng khoâng phaûi beân trong, khoâng phaûi khaép. Hoä caên vaø naêm caên nhö tín, v.v... duø laø khaép vaø coäng duyeân, nhöng khoâng phaûi beân trong. Vò tri caên, dó tri caên vaø voâ tri caên khoâng coù chuûng loaïi rieâng, tröôùc kia ñaõ noùi laø söï nhoùm hôïp cuûa caên. Hoûi: Caùc caên khaùc do ñaâu maø ñöôïc goïi laø caên?

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 4 501

Ñaùp: Vì nöông, vì döïa, vì nhieãm ñaém, vì tònh, vì ñaõ tònh. Nöông nhö nhaõn caên, nhó, tyû, thieät, thaân caên. Döïa caäy nhö maïng caên. Nhieãm ñaém nhö naêm thoáng (thoï). Tònh nhö naêm caên nhö tín, v.v... Ñaõ tònh nhö vò tri caên, dó tri caên, voâ tri caên. Hoûi: Neáu vaäy, nam caên, nöõ caên do ñaâu maø ñöôïc goïi laø caên? Ñaùp: Ñaây laø chuûng loaïi daâm, tính chaát nhoùm hôïp veà daâm trong coõi Duïc, hai thöù aáy laø nhaân cuûa nam caên, nöõ caên. Hoaëc noùi: Vì do naêm vieäc: 1. Ñôøi ñôøi noái tieáp. 2. Sinh duïc laïc. 3. Ngaên chaän ñöôïc kieát. 4. Döïa vaøo ñaáy khôûi thöùc thaân nhieãm oâ. 5. Ngöôøi quyeát ñònh haønh daâm. Ñôøi ñôøi noái

tieáp laø thai sinh. Sinh duïc laïc laø ngöôøi daâm kia ôû choã naøy daáy khôûi duïc laïc xong, caûm thaáy sinh khôûi nieàm vui khaép trong thaân. Nhö baäc Thaùnh töø giöõa hai ñaàu chaân maøy khôûi nieàm vui cuûa baäc Thaùnh xong, sinh khôûi dieäu laïc khaép trong thaân. Nhö theá, ngöôøi daâm kia ôû choã naøy, khôûi thuù vui veà duïc xong, caûm thaáy nieàm vui khaép trong thaân. Ngaên chaän ñöôïc kieát: Ñình chæ trong giaây laùt. Döïa vaøo thöùc thaân nhieãm oâ: Döïa vaøo ba thöù khaùc, sinh thöùc thieän, baát thieän, voâ kyù: Döïa vaøo nam caên, nöõ caên xong, seõ sinh ra thöùc thaân baát thieän, khoâng phaûi thieän, khoâng phaûi voâ kyù. Ngöôøi quyeát ñònh haønh daâm: Taäp taïo taâm daâm, chaúng phaûi khoâng taäp theo taâm daâm. Do naêm vieäc keå treân neân nam caên, nöõ caên ñöôïc goïi laø caên. Laïi coù thuyeát noùi: Trong aáy, maïng caên coù saùu, neân noùi laø caên ñeä nhaát nghóa. Maïng caên coù saùu laø nhaõn, nhó, tyû, thieät, thaân, maïng caên. Hoûi: Vì sao? Ñaùp: Vì ñaây laø chuûng loaïi caên baûn cuûa chuùng sinh. Hoûi: Nhö chuûng loaïi caên baûn chuùng sinh naøy, Caùc caên khaùc caùc nhaân vaøo ñaâu maø ñöôïc goïi laø caên? Ñaùp: Nhaân nôi chuûng loaïi, nhaân nôi söï nhieãm tröôùc, nhaân nôi phaùp tònh, nhaân nôi phaùp ñaõ tònh. Nhaân nôi chuûng loaïi nhö yù caên. Nhaân nôi söï nhieãm ñaém nhö naêm thoáng (thoï). Nhaân nôi phaùp tònh cuûa naêm caên nhö tín v.v... Nhaân nôi

phaùp ñaõ tònh, töùc ba caên voâ laäu. Vì theá cho neân caên khaùc ñöôïc teân. Hoûi: Nam caên, nöõ caên nhaân vaøo ñaâu maø ñöôïc goïi laø caên? Ñaùp: Döïa vaøo trong ñaây chuyeån sinh laøm ngöôøi, cuõng sinh laøm ngöôøi xuaát theá. Ngöôøi do chuyeån bieán sinh: Nhö Luïc sö (saùu giaùo chuû ngoaïi ñaïo) sinh ngöôøi xuaát theá nhö Phaät, Bích-chi-Phaät, Thanh vaên. Vì theá cho neân nam caên, nöõ caên ñöôïc teân. Hoaëc noùi: Maïng caên coù taùm, neân noùi laø caên ñeä nhaát nghóa. Maïng caên coù taùm laø nhaõn, nhó, tyû, thieät, thaân, nam, nöõ, maïng caên. Hoûi: Vì sao? Ñaùp: Vì ñoù laø chuûng loaïi caên baûn cuûa chuùng sinh. Hoûi: Neáu ñoù laø chuûng loaïi caên baûn thì caùc caên khaùc kia seõ do phaùp naøo maø ñöôïc teân? Ñaùp: Nhaân nôi chuûng loaïi, nhaân nôi söû nhieãm ñaém, nhaân nôi tònh, nhaân nôi ñaõ tònh neân ñöôïc teân laø caên: Nhaân nôi chuûng loaïi nhö yù caên. Nhaân nôi söï nhieãm ñaém nhö naêm thoáng (thoï). Nhaân nôi tònh nhö naêm caên nhö tín, v.v... Nhaân nôi ñaõ tònh nhö ba caên voâ laäu. Vì leõ naøy, neân caùc caên khaùc ñöôïc mang teân. Ñaây laø caên, taùnh cuûa caên ñaõ gieo troàng nôi thaân neân hieän coù moät caùch töï nhieân. Ñaõ noùi taùnh cuûa caên xong, keá laø noùi veà haønh. Hoûi: Vì sao goïi laø caên? Caên coù nghóa gì? Ñaùp: Nghóa taêng thöôïng laø nghóa cuûa caên. Nghóa saùng toû laø nghóa cuûa caên, nghóa thaâu vaøo laø nghóa cuûa caên. Nghóa y cöù laø nghóa cuûa caên. Nghóa toái thöôïng laø nghóa cuûa caên, nghóa thuø thaéng laø nghóa cuûa caên, nghóa vi dieäu laø nghóa cuûa caên, nghóa sinh khôûi laø nghóa cuûa caên. Hoûi: Neáu nghóa taêng thöôïng laø nghóa cuûa caên, thì taát caû phaùp höõu vi moãi phaùp ñeàu coù töôùng taêng tröôûng, phaùp voâ vi cuõng coù töôùng taêng tröôûng, vì sao chæ laäp thaønh hai möôi hai caên? Ñaùp: Vì duyeân taêng thöôïng naøy hoaëc taêng tröôûng, hoaëc yeáu keùm, hoaëc maàu nhieäm, hoaëc

laø döôùi thaáp. Nghóa laø phaùp voâ vi duyeân vôùi taêng tröôûng vaø vi dieäu, neân bieát laø hai möôi hai caên. Noùi duyeân taêng thöôïng naøy yeáu keùm döôùi thaáp neân bieát laø caùc phaùp khaùc. Hoaëc noùi: Maëc duø taát caû caùc phaùp höõu vi moãi phaùp ñeàu cuøng taêng tröôûng vaø phaùp voâ vi cuõng taêng tröôûng nhö phaùp höõu vi, nhöng ôû caùc phaùp khaùc khoâng coù duyeân taêng thöôïng. Taêng nhö theá, saùng toû nhö theá, goàm thaâu nhö theá, chuû yeáu nhö theá,

toái thöôïng nhö theá, thuø thaéng nhö theá, vi dieäu nhö theá, ñeàu nhö hai möôi hai caên. Nhö moïi ngöôøi moãi ngöôøi ñeàu taêng tröôûng, song nôi phaùp khaùc khoâng coù duyeân taêng thöôïng. Nhö oâng chuû trong laøng xaõ, vua trong nöôùc, vua Chuyeån luaân cuûa boán thieân haï, Phaïm vöông cuûa coõi Ñaïi thieân, Phaät - Theá Toân cuûa theá giôùi Tam thieân ñaïi thieân. Nhö theá, duø taát caû phaùp höõu vi, moãi phaùp ñeàu taêng tröôûng vaø phaùp voâ vi, phaùp höõu vi cuøng taêng, song ôû caùc phaùp khaùc khoâng coù taêng thöôïng. Taêng nhö theá, saùng toû nhö theá, thaâu vaøo nhö theá, y cöù nhö theá, toái thöôïng nhö theá, thuø thaéng nhö theá, vi dieäu nhö theá ñeàu nhö hai möôi hai caên. Do ñoù neân noùi nghóa taêng thöôïng, nghóa saùng toû, nghóa thu vaøo, nghóa y cöù, nghóa toái thöôïng, nghóa thuø thaéng, nghóa vi dieäu, nghóa sinh khôûi laø nghóa cuûa caên. Hoûi: Neáu nghóa taêng thöôïng laø nghóa cuûa caên thì caên naøy duøng choã naøo laøm duyeân taêng thöôïng? Ñaùp: Duøng boán vieäc cuûa nhaõn caên laøm duyeân taêng thöôïng: 1. Thaân mình khoâi ngoâ xinh ñeïp. 2. Giöõ gìn thaân mình. 3. Nöông töïa ñeå sinh thöùc. 4. Vieäc khoâng chung. Thaân mình khoâi ngoâ xinh ñeïp: Ñaày ñuû caùc caên, thaân theå hoaøn haûo. Nhö ngöôøi khoâng coù maét, ngöôøi aáy khoâng phaûi thaân khoâi ngoâ xinh ñeïp, gaây nhieàu chaùn gheùt. Nhö ngöôøi coù maét, khuoân maët xinh ñeïp, ai cuõng öa thích. Ñaây laø söï ñoan nghieâm cuûa thaân mình. Nhö maét nhìn thaáy vaät toát xaáu, boû xaáu theo toát, khieán thaân ñöùng laâu. Ñaây goïi laø giöõ gìn thaân mình. Nöông töïa sinh thöùc: Döïa vaøo maét sinh ra nhaõn thöùc. Ñaáy goïi laø nöông töïa sinh thöùc. Vieäc khoâng chung: Nhaõn caên thaáy saéc. Vieäc naøy, caùc caên khaùc khoâng coù. Nhó caên cuõng coù boán söï laøm duyeân taêng thöôïng: 1. Thaân mình ñoan nghieâm. 2. Giöõ gìn thaân mình. 3. Nöông döïa ñeå sinh thöùc. 4. Vieäc khoâng chung. Thaân mình xinh ñeïp: Khieán thaân raát xinh ñeïp, ñaày ñuû taát caû thaân phaàn, neáu tai khoâng coù thì chaúng phaûi xinh ñeïp, thöôøng bò gheùt boû. Neáu coù tai, khuoân maët xinh ñeïp thì moïi ngöôøi khoâng

gheùt boû. Ñoù laø thaân mình xinh ñeïp. Giöõ gìn thaân mình: Tai nghe ñieàu toát xaáu boû vieäc xaáu theo vieät toát, khieán thaân truï laâu daøi, ñoù laø giöõ gìn thaân mình. Nöông töïa ñeå sinh thöùc: Nöông vaøo tai naøy maø sanh ra nhó thöùc, ñoù laø nöông töïa ñeå sinh thöùc. Vieäc khoâng chung: Tai nghe tieáng, vieäc naøy caên khaùc khoâng laøm ñöôïc. Laïi coù thuyeát noùi: Nhaõn caên giöõ laáy thaân sinh töû laøm duyeân taêng thöôïng. Nhö keä noùi: Maét thaáy caùc aùc Nhö thaät neân tìm Tueä do giöõ ñôøi Tröø boû caùc aùc. Nhó caên giöõ laáy phaùp thaân laøm duyeân

taêng thöôïng, nhö keä noùi: Nghe phaùp neân bieát Nghe aùc chaúng laøm Nghe töø nghóa sai Nghe ñöôïc tòch dieät. Laïi coù thuyeát noùi: Nhaõn caên, nhó caên cuøng nhau duy trì thaân sinh töû vaø phaùp thaân laøm duyeân taêng thöôïng, duy trì thaân sinh töû nhö tröôùc ñaõ noùi. Duy trì phaùp thaân: nhaõn caên gaàn guõi thieän tri thöùc ñoïc tuïng hoïc hoûi. Nhó caên nghe phaùp, gaàn guõi thieän tri thöùc vaø nghe phaùp, sau ñoù tö duy suy nieäm höôùng veà phaùp. Vì theá cho neân Kheá kinh aáy noùi: Baáy giôø Phaïm ma vaø Phaïm Chí hai caên khoâng hoaïi laø: Nhaõn caên vaø nhó caên. Hoûi: Vì sao trong taát caû caên noùi hai caên baát hoaïi nhaõn caên vaø nhó caên. Ñaùp: Hai caên nhaäp vaøo Phaät phaùp laø moân, laø ñoä, laø ñaïo, cho neân trong taát caû caên noùi hai caên baát hoaïi laø nhaõn caên vaø nhó caên. Tyû caên, thieät caên, thaân caên cuõng duøng boán vieäc laøm duyeân taêng thöôïng: Moät laø thaân mình ñoan nghieâm. Hai laø giöõ gìn thaân mình. Ba laø nöông döïa ñeå sinh thöùc. Boán laø vieäc chaúng chung. Thaân mình ñoan nghieâm: Khieán thaân raát xinh ñeïp, ñaày ñuû taát caû thaân phaàn. Neáu ba caên khoâng ñaày ñuû thì chaúng phaûi xinh ñeïp, bò moïi ngöôøi gheùt boù. Ba caên ñaày ñuû, khuoân maët xinh ñeïp, moïi ngöôøi khoâng gheùt boû. Ñoù laø thaân mình xinh ñeïp. Giöõ gìn thaân mình: Nöông vaøo ba caên naøy chung caû ñoaøn thöïc, ñoaøn thöïc töùc laø ba nhaäp höông vò thôm ngon, ñoù laø giöõ gìn thaân mình. Nöông töïa ñeå sanh ra thöùc: Nöông vaøo ba caên naøy ñeå sanh ba thöùc, ñoù laø nöông töïa ñeå sanh ra thöùc. Vieäc khoâng chung: Muõi ngöûi höông, löôõi neám vò, thaân bieát mòn maøng trôn laùng, vieäc naøy caên khaùc khoâng laøm

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 4 505

ñöôïc. YÙ caên coù hai vieäc laøm duyeân taêng thöôïng: 1. Tieáp noái sinh ra höõu trong vò lai. 2. Töï taïi, keá laø sinh ra höõu ôû vò lai. Nhö Phaät ñaõ noùi: A-nan! Neáu thöùc khoâng vaøo thai meï thì ñaâu coù danh saéc, maøng boïc daàn daàn daày leân phaûi khoâng? A-nan thöa: Baïch khoâng! Thöa Theá Toân! Vì ñaây laø keá sinh höõu trong vò lai. Töï taïi: Nhö Phaät ñaõ noùi: Tyø-kheo! Taâm loâi keùo caû theá gian, taâm taïo phieàn naõo, taâm sinh töï taïi. Laïi coù thuyeát noùi: YÙ caên laïi coù hai vieäc laøm duyeân taêng thöôïng: 1. Nhieãm ñaém. 2. Thanh tònh. Nhieãm ñaém, nhö noùi: Taâm nhieãm ñaém, chuùng sinh nhieãm ñaém. Thanh tònh, nhö noùi: Taâm thanh tònh, chuùng sinh thanh tònh. Ñaây noùi laø yù caên, duøng hai laøm duyeân taêng thöôïng. Nam caên, nöõ caên cuõng coù hai vieäc laøm duyeân taêng thöôïng: 1. Neâu baøy caên. 2. Ñoaïn caên. Neâu baøy caên: Xöa coù moät ngöôøi tröôûng thaønh cuõng khoâng bieát laø nam, cuõng khoâng bieát laø nöõ. Neáu sinh moät ít taïo saéc, vì nhaân moät ít taïo saéc, neân nöõ caên khaùc, xöù sôû khaùc, maëc aùo khaùc, gioïng noùi khaùc, uoáng aên khaùc, ñi laïi khaùc. Nam caên cuõng khaùc. Laïi coù thuyeát noùi: Nam caên, nöõ caên naøy laïi coù hai vieäc laøm duyeân taêng thöôïng: 1. Nhieãm ñaém. 2. Thanh tònh. Nhieãm ñaém: Vì khoâng phaûi daâm, neân noùi laø chuû taêng thöôïng, trong ñaây khoâng coù söï ngôø vöïc. Hoûi: Neáu khoâng phaûi daâm, thì vieäc naøy theá naøo? Ñaùp: Neáu coù ñuû hai caên naøy thì ngöôøi kia ñaõ nhaän laáy ñieàu chaúng phaûi oai nghi, coù theå khôûi naêm toäi nghòch, döùt boû caên thieän, dieät heát taát caû chuûng töû thieän, phaù hoaïi heát thaûy caên thieän.

Ngöôøi naøy khoâng thaønh taùnh nam, khoâng thaønh nam. Khoâng coù caên, hai caên, khoâng theå taïo ra ngaàn aáy vieäc aùc. Thanh tònh: Neáu coù ñuû hai caên naøy, thì ngöôøi kia seõ thoï giôùi cuï tuùc, ñuû oai nghi, coù theå khôûi oai nghi nôi ñònh, oai nghi voâ laäu, döùt tröø kieát coõi Duïc, kieát coõi Saéc, seõ chöùng ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn, quaû Tö-ñaø- haøm, quaû A-na-haøm, quaû A-la-haùn, quaû Bích-chi-Phaät, quaû Phaät.

Ngöôøi naøy khoâng thaønh taùnh nam, khoâng thaønh nam, khoâng coù caên, hai caên, ñeàu khoâng theå taïo ra ngaàn aáy coâng ñöùc. Ñoù laø noùi nam caên, nöõ caên duøng hai vieäc laøm duyeân taêng thöôïng. Maïng caên coù hai vieäc laøm duyeân taêng thöôïng: 1. Thieát laäp caên. 2. Ñoaïn caên. Thieát laäp caên: Luùc naøo maïng coøn noùi laø coù caên, cheát roài seõ coù caên gì khoâng? Laïi coù thuyeát noùi: Maïng caên coù boán vieäc laøm duyeân taêng thöôïng: 1. Chuûng loaïi. 2. Chuûng loaïi noái tieáp. 3. Chuûng loaïi ñöôïc duy trì. 4. Chuûng loaïi haønh khoâng döùt. Ñaây laø noùi boán vieäc cuûa maïng caên laøm duyeân taêng thöôïng. Naêm thoï caên hoaøn toaøn nhieãm ñaém, laøm duyeân taêng thöôïng. Nhaân nôi naêm thoáng (thoï) naøy khieán chuùng sinh chaïy khaép Ñoâng, Taây, Nam, Baéc, vöôït qua ñöôøng vaùn, vöôït qua ñöôøng gai, con ñöôøng ñaày coû saéc, gai goùc, vöôït qua con ñöôøng nuùi nguy hieåm, qua ñaûo La-saùt, vaøo bieån caû, nöôùc chaûy cuoàn cuoän, soùng daäy chaäp chuøng, nuùi Thaát-taoma-la, gioù ñen nghòt hoøa vôùi maøu nöôùc bieån thoåi leân döõ doäi, vöôït qua choã cuûa loaøi roàng aùc, ñeå caàu tìm cuûa baùu, taát caû ñeàu laø naêm thoáng (thoï). Laïi coù thuyeát noùi: Laïc caên, hyû caên cuõng coù hai vieäc laøm duyeân taêng thöôïng: 1. Nhieãm ñaém. 2. Thanh tònh. Nhieãm ñaém. Nhö noùi: Laïc thoï, söû aùi sai khieán. Thanh tònh. Nhö noùi: Thích taâm mình ñònh. Khoå caên, öu caên cuõng coù hai vieäc laøm duyeân taêng thöôïng: 1. Nhieãm ñaém. 2. Thanh tònh. Nhieãm ñaém, nhö noùi: Khoå thoáng (thoï) laø do söû giaän döõ sai khieán. Thanh tònh, nhö noùi: Do khoå maø tu taäp, Tín caên, hoä (xaû) caên cuõng duøng hai vieäc laøm duyeân taêng thöôïng: 1. Nhieãm ñaém. 2. Thanh tònh. Nhieãm ñaém, nhö noùi: Baát khoå, baát laïc thoáng (thoï) bò söû si sai khieán. Thanh tònh, nhö noùi: Döïa vaøo saùu xuaát ly ñeå lìa boû choã taäp khôûi,

nöông döïa ñeå taïo laäp roài: Nghóa laø caên naøy döïa vaøo saùu duïc xaû neân tröø boû, do ñoù, caùc thöù kia ñöôïc. Nhö vaäy, naêm thoáng (thoï) caên coù hai vieäc laøm duyeân taêng thöôïng: Naêm caên nhö tín v.v... hoaøn toaøn duøng thanh tònh laøm duyeân taêng thöôïng, nhö keä noùi: Tín vöôït qua doøng Bieån khoâng buoâng lung Ñeá döùt boû khoå, Do tueä thanh tònh. Nhö noùi: Xaù-lôïi-phaát! Tín thaønh töïu chaêng? Neáu Tyø-kheo, Tyø- kheo-ni tröø boû baát thieän, tu haønh vieäc thieän. Laïi nhö choã noùi: A-nan! Tinh tieán coù theå chuyeån thaønh ñaïo. Hoaëc nhö noùi: Xaù-lôïi-phaát! Ñeä töû baäc Thaùnh ñaõ thaønh töïu naêng löïc tinh tieán, tröø boû baát thieän, tu haønh phaùp thieän. Nhö choã noùi: Ta noi nieäm trong taát caû. Nhö noùi: Xaù-lôïi-phaát! Ñeä töû baäc Thaùnh ñaõ thaønh töïu nieäm, nhö ngöôøi giöõ

coång, tröø boû phaùp baát thieän, tu haønh ñieàu thieän, nhö noùi keä: Ñònh chính laø ñaïo Khoâng ñònh, khoâng ñaïo Ñònh ñaõ töï bieát Naêm aám thònh, suy. Nhö noùi: Xaù-lôïi-phaát! Ñeä töû baäc Thaùnh ñaõ thaønh töïu ba tam- muoäi, phaûi döùt boû baát thieän, tu haønh ñieàu thieän. Nhö keä neâu: Tueä laø dieäu theá gian Hay khôûi, coù choã ñeán Hay duøng Ñaúng chaùnh trí Heát sinh, giaø, beänh, töû. Nhö noùi: Tueä vöôït qua treân taát caû caùc phaùp. Nhö noùi: Caùc em! Ñeä töû baäc Thaùnh ñaõ duøng dao tueä caét ñöùt taát caû caùc thöù kieát, phöôïc, söû, naõo, trieàn, caét nöõa, ñaùnh nöõa, ñaùnh caét, loät boû. Choã vò tri caên, chöa thaáy, choã seõ thaáy laø duyeân taêng thöôïng. Dó tri caên, choã ñaõ thaáy, seõ tröø caùc ñieàu aùc laø duyeân taêng thöôïng. Caên voâ tri ñaõ dieät tröø moïi ñieàu aùc, hieän phaùp thoï laïc, laøm duyeân taêng thöôïng. Ñaây laø noùi veà duyeân taêng thöôïng trong hai möôi hai caên. Haønh chung ñaõ noùi xong, keá noùi veà haønh rieâng. Hoûi: Theá naøo laø Nhaõn caên? Ñaùp: Nghóa laø maét ñoái vôùi saéc ñaõ thaáy, seõ thaáy, ñang thaáy vaø taát caû caùc saéc coøn laïi naøy, Ñaõ thaáy laø quaù khöù, seõ thaáy laø vò lai, ñang thaáy laø

hieän taïi vaø taát caû caùc saéc coøn laïi naøy laø nhaõn thöùc kia hoaëc khoâng, hoaëc chaúng phaûi khoâng. Nhö nhaõn caên, thì nhó, tyû, thieät, thaân caên cuõng vaäy. Hoûi: Theá naøo laø YÙ caên? Ñaùp: Nghóa laø yù ñaõ nhaän thöùc, seõ nhaän thöùc, ñang nhaän thöùc vaø taát caû phaùp coøn laïi. Ñaõ nhaän thöùc laø quaù khöù, seõ nhaän thöùc laø vò lai, ñang nhaän thöùc laø hieän taïi, vaø taát caû phaùp coøn laïi laø töông öng vôùi yù thöùc kia. Hoûi: Theá naøo laø Nöõ caên? Ñaùp: Laø phaàn nhoû cuûa thaân caên. Hoûi: Theá naøo laø Nam caên? Ñaùp: Laø phaàn nhoû cuûa thaân caên. Hoûi: Nhö cöïc vi cuûa thaân töø chaân ñeán ñænh ñaàu, vì sao ñoái vôùi choã phaàn ít cuûa thaân caên, noùi laø nam caên, nöõ caên? Ñaùp: Toân giaû Baø-tu-maät noùi: Do hai caên naøy khieán cho chuùng sinh ñöôïc goïi laø nam, laø nöõ. Hoûi: Hai caên ñöôïc goïi laø hai hình vì muoán cho hai hình naøy coù teân phaûi khoâng? Toân giaû Ñaøm-ma-ña-la noùi: Caùc vò! Trong hai caên naøy, chuùng sinh, Phaät, Bích-chi-Phaät, Thanh vaên, Tieân nhaân vaên ni, ñeàu kheùo öa thích, kheùo cheá ngöï. Hoûi: Theá naøo laø Maïng caên? Ñaùp: Laø thoï maïng cuûa ba coõi. Hoûi: Vì sao trong haønh aám baát töông öng maïng caên ñöôïc laäp, coøn chuûng loaïi caên khoâng ñöôïc laäp? Ñaùp: Vì quaû baùo cuûa maïng caên laø nhaân haïnh cuûa taát caû baùo, neân chuûng loaïi naøy khoâng nhaát ñònh: Hoaëc quaû baùo, hoaëc quaû cuûa y baùo. Vì leõ aáy, neân maïng caên laäp trong caên, coøn chuûng loaïi caên thì khoâng laäp. Hoûi: Theá naøo laø Laïc caên? Ñaùp: Laïc thoï, xuùc (caùnh laïc) nghóa laø trong thaân, taâm naåy sinh thieän, laïc, coù theå nhaän bieát laø thoï laïc, ñoù laø laïc caên. Hoûi: Theá naøo laø Khoå caên? Ñaùp: Laø khoå caùnh laïc xuùc, neáu sinh thaân baát thieän khoå thì coù theå nhaän bieát caûm thoï aáy, ñoù laø noùi veà khoå caên. Hoûi: Theá naøo laø Hyû caên? Ñaùp: Laø Hyû caùnh laïc xuùc. Nhö trong taâm naåy sinh ñieàu thieän laïc thì nhaän bieát caûm thoï aáy. Ñaây goïi laø hyû caên. Hoûi: Theá naøo laø Öu caên? Ñaùp: Laø Öu caùnh laïc xuùc. Neáu trong taâm naåy sinh baát thieän, khoå,

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 4 509

thì nhaän bieát caûm thoï aáy. Ñaây goïi laø öu caên. Hoûi: Theá naøo laø Hoä caên (xaû caên)? Ñaùp: Laø Baát khoå, baát laïc caùnh laïc xuùc. Neáu taâm naåy sinh chaúng phaûi thieän, chaúng phaûi baát thieän, thì nhaän bieát ñöôïc caûm thoï aáy. Ñaây goïi laø hoä (xaû) caên. Hoûi: Theá naøo laø Tín caên? Ñaùp: Laø luùc tu haønh khoâng duïc, thöïc haønh phaùp thieän. Neáu tin, coù theå tin, laïi tin, laïi doác söùc tin, nhöõng gì ñaõ hieåu, seõ hieåu, ñang hieåu, khuaát phuïc yù taâm thanh tònh, ñoù goïi laø tín caên. Hoûi: Theá naøo laø Tinh tieán caên? Ñaùp: Laø luùc tu haønh khoâng duïc, thöïc haønh phaùp thieän. Nhôø naêng löïc phöông tieän khieán tinh tieán, sieâng naêng vôùi nhöõng khaû naêng ñaõ coù, ñang coù, seõ coù, coù theå giöõ taâm vöõng vaøng. Ñoù goïi laø tinh tieán caên. Hoûi: Theá naøo laø Nieäm caên? Ñaùp: Laø luùc tu haønh khoâng duïc, thöïc haønh phaùp thieän, hoaëc nhôù nghó, tieáp theo nhôù nghó, thöôøng nhôù nghó, ñaõ ghi nhôù, seõ ghi nhôù, ñang ghi nhôù, khoâng queân taâm chaùnh nieäm, ñoù goïi laø nieäm caên. Hoûi: Theá naøo laø Ñònh caên? Ñaùp: Laø luùc tu haønh khoâng duïc, thöïc haønh phaùp thieän. Neáu taâm truï, cuøng truï, truï treân heát, khoâng coù taùn loaïn, goàm thu chaùnh ñònh, ñoù goïi laø ñònh caên. Hoûi: Theá naøo laø Tueä caên? Ñaùp: Laø luùc tu haønh khoâng duïc, thöïc haønh phaùp thieän. Nhö löïa choïn, löïa choïn phaùp, löïa choïn söï nhìn nhaän, nhìn nhaän bình ñaúng, nhìn nhaän treân heát thaáu roõ choã bình ñaúng, thaáu roõ veà caûnh vaät, maét nhaän bieát veà trí tueä haønh quaùn, ñoù goïi laø tueä caên. Hoûi: Theá naøo laø Vò tri caên? Ñaùp: Nhö ngöôøi chöa thaáy, chöa quaùn goïi laø tueä caên cuûa haøng tueä hoïc vaø caùc caên: kieân tín, kieân phaùp, chöa quaùn boán ñeá naêng quaùn. Nhö ngöôøi chöa thaáy töùc chöa thaáy roõ Ñeá (boán ñeá). Chöa quaùn töùc chöa quaùn ñeá. Tueä caên cuûa haøng tueä hoïc töùc goïi laø tueä caên. Vaø caùc caên kieân tín, kieân phaùp, chöa quaùn boán ñeá naêng quaùn töùc laø taùm caên (yù, hyû, laïc, xaû, tín, taán, nieäm, ñònh) coäng vôùi tueä caên laø chín. Chín caên naøy hoïp laïi goïi laø vò tri caên. Hoûi: Vì sao tueä noùi hai teân, coøn phaåm ñaïo khaùc chæ noùi moät? Ñaùp: Vì söï neâu baøy vaø yù nghóa ñeàu vi dieäu, neân trong taát caû caùc phaåm kia, phaùp naøo laø vi dieäu hôn heát? Laø tueä. Nhö noùi: Vua vaø quyeán thuoäc.

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 4 510

Hoaëc noùi: Goïi laø tueä vì coù theå thöïc hieän ba quaùn: 1. Quaùn söï. 2. Quaùn kieán. 3. Quaùn duyeân. Nghóa laø phaùp töông öng cuûa tueä kia tuy coù hai quaùn: quaùn söï, quaùn duyeân, nhöng chaúng phaûi quaùn kieán, vì taùnh cuûa hai phaùp quaùn aáy khoâng phaûi tueä. Nghóa laø phaùp coäng höõu aáy tuy coù moät quaùn laø quaùn söï, nhöng khoâng phaûi quaùn kieán, do taùnh chaúng phaûi tueä. Cuõng chaúng phaûi quaùn duyeân, vì khoâng phaûi phaùp duyeân, neân tueä naøy coù theå coù ba quaùn, laø leõ coá nhieân. Hoaëc noùi: Tueä kieán kieát khoâng theå truï laâu, nhö saâu truøng aån nuùp trong ñaát, vöøa thaáy vaät laïi chui xuoáng ñaát ngay. Cuõng theá, tueä kieán kieát khoâng theå truï laâu. Hoaëc noùi: Nghóa laø tueä soi saùng yù, giaëc kieát khoâng theå quaáy roái, nhö nhaø coù ñeøn, giaëc khoâng daùm

nhieãu loaïn. Nhö theá, tueä chieáu saùng yù, giaëc kieát khoâng theå quaáy nhieãu. Hoaëc noùi: Nghóa laø khoâng coù trí thì bò troùi buoäc, coù trí thì giaûi thoaùt. Hoaëc noùi: ÔÛ trong phaùp Phaät, ngöôøi coù trí luoân ñöôïc an laïc, coù theå giaùc ngoä töùc laø vi dieäu. Ngöôøi muø ñi vaøo ñaûo chaâu baùu nhö ngöôøi khoâng coù trí ñi vaøo phaùp Phaät, Ngöôøi coù maét ñi vaøo ñaûo chaâu baùu nhö ngöôøi coù trí ñi vaøo phaùp Phaät. Laø noùi trong phaùp Phaät, ngöôøi coù trí luoân ñöôïc an laïc, coù theå giaùc ngoä töùc laø vi dieäu. Hoaëc noùi: Tueä coù theå quaùn söï muø loøa cuûa phaåm ñaïo khaùc. Nhö ngöôøi muø kia nhoùm hoïp nhöõng ngöôøi coù maét, ñaõ vì hoï maø daãn ñöôøng. Nhö theá, tueä trong söï muø loøa cuûa caùc phaåm ñaïo khaùc coù theå quaùn saùt, daãn daét hoï ñi vaøo chaân ñeá baùu. Hoaëc noùi: Tueä kia nhö ngöôøi thuyeát giaûng, maét, ñaàu ñeàu nhaän bieát, nhaän bieát veà ñaïo chuûng, chuûng ñaïo. Hoaëc noùi: Tueä coù theå soi saùng taát caû caùc phaùp, vieäc ngoaøi ñaây, nhö maët trôøi, maët traêng, caùc vì sao, ngoïc ma-ni, coû thuoác, chuoãi anh laïc, cung ñieän, coù theå chieáu saùng moät coõi, moät nhaäp, moät aám, moät ñôøi, moät ít ñoái töôïng ñöôïc nhaäp. Moät giôùi laø coõi Saéc. Moät nhaäp laø saéc nhaäp. Moät aám laø saéc aám. Moät ñôøi laø hieän taïi. Tueä naøy coù theå chieáu saùng möôøi taùm giôùi, möôøi hai nhaäp, naêm aám, ba ñôøi. Hoaëc noùi: Tueä coù coâng naêng döùt tröø töï töôùng vaø coäng töôùng cuûa caùc phaùp, taïo laäp töï töôùng vaø coäng töôùng cuûa caùc phaùp, huûy hoaïi haït

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 4 511

gioáng si vaø duyeân si, ôû trong caùc phaùp haønh hoùa khoâng ñieân ñaûo. Hoaëc noùi: Tueä kia, noùi nhö ôû giaûng ñöôøng ñaõ noùi: Chö hieàn! Ta döïa vaøo giôùi, laäp giôùi, leân giôùi, ñaõ böôùc leân giaûng ñöôøng Voâ thöôïng tueä, chæ vaän duïng moät ít phöông tieän maø quaùn saùt haøng ngaøn theá giôùi. Hoaëc noùi: Nghóa laø khi döùt tröø kieát, noùi tueä nhö dao beùn. Nhö noùi: Caùc em! Laø em cuûa baäc Thaùnh, ñeä töû cuûa baäc Thaùnh, ñaõ duøng dao tueä caét ñöùt kieát, phöôïc söû, trieàn phieàn naõo, laïi caét ñöùt, ñaùnh roài laïi ñaùnh, chaët ñöùt, loät boû. Hoaëc noùi: Tueä kia, noùi laø nhö chaâu baùu, nhö noùi: Xaù-lôïi-phaát! Ñeä töû baäc Thaùnh ñaõ thaønh töïu chaâu baùu tueä, döùt tröø baát thieän, tu haønh vieäc thieän. Hoaëc noùi: Phaät, Theá Toân yeâu thích tueä. Phaät Theá Toân chaúng phaûi yeâu saéc, yeâu doøng hoï, theá löïc, tieàn cuûa, chaúng phaûi vì thích cao sang, quyeán thuoäc, maø chæ yeâu thích tueä. Ñoù laø lyù do khieán tueä coù hai teân goïi, coøn phaåm ñaïo khaùc thì chæ coù moät. Hoûi: Theá naøo laø Dó tri caên? Ñaùp: Laø tueä caên cuûa ngöôøi ñaõ thaáy, ñaõ quaùn tueä caên cuûa hoïc tueä, vaø caùc caên nhö tín giaûi thoaùt, kieán ñaùo, thaân chöùng, ñaõ quaùn ñeá, coù khaû naêng chæ quaùn. Ngöôøi ñaõ thaáy, nghóa laø noùi ngöôøi kia ñaõ kieán ñeá. Ñaõ quaùn laø noùi ngöôøi kia ñaõ quaùn ñeá. Tueä caên cuûa haøng tueä hoïc töùc laø tueä caên. Vaø caùc caên: Tín giaûi thoaùt, kieán ñaùo, thaân chöùng ñaõ quaùn ñeá, coù khaû naêng chæ quaùn: Nghóa laø taùm caên. Ñaây laø söï tuï hôïp cuûa chín caên, goïi laø dó tri caên. Hoûi: Nhö baäc Voâ hoïc cuõng coù khaû naêng chæ quaùn, nhö ngöôøi kia quaùn töø phaùp lui suït ñeán phaùp khoâng coù thoái chuyeån, phaùp khoâng thoái chuyeån ñeán phaùp nieäm, phaùp nieäm ñeán hoä phaùp, hoä phaùp ñeán thöôïng

phaùp, thöôïng phaùp ñeán khoâng coøn nghi. Vaäy vì sao noùi hoïc chæ quaùn maø khoâng noùi voâ hoïc? Ñaùp: Neân noùi. Neáu khoâng noùi laø vì Ñöùc Theá Toân noùi taïm thôøi. Vì ñaây laø nghóa hieän, nghóa moân hieän, nghóa löôïc hieän, nghóa ñoä neân bieát. Hoaëc noùi: Nghóa laø laïi döùt kieát, laïi thoï quaû. Ngöôøi kia noùi chæ quaùn töùc baäc voâ hoïc kia laïi khoâng döùt kieát, cuõng khoâng thoï quaû. Vì theá, cho neân khoâng noùi chæ quaùn. Hoaëc noùi: Nghóa laø laïi ñoaïn phöôïc ñaéc (ñaéc laø ñaéc cuûa phaùp ñaéc) laïi thoï giaûi thoaùt ñaéc, neân ngöôøi kia noùi chæ quaùn. Baäc Voâ hoïc kia khoâng coøn ñoaïn phöôïc ñaéc, cuõng chaúng coøn thoï giaûi thoaùt ñaéc. Vì theá cho neân khoâng noùi chæ quaùn.

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 4 512

Hoaëc noùi: Nghóa laø laïi ñoaïn voâ trí, laïi ñaït ñöôïc trí, neân ngöôøi kia noùi chæ quaùn. Baäc voâ hoïc kia duø laïi ñöôïc trí, nhöng khoâng ñoaïn laïi voâ trí, voâ trí nhieãm oâ. Vì leõ ñoù, neân noùi hoïc chæ quaùn, khoâng noùi voâ hoïc. Hoûi: Theá naøo laø Voâ tri caên? Ñaùp: Laø tueä caên cuûa haøng tueä voâ hoïc ñaõ thaáy xong, ñaõ quaùn xong vaø caùc caên nhö tueä giaûi thoaùt, caâu giaûi thoaùt, ñaõ quaùn ñeá, hieän phaùp thoï laïc. Noùi ngöôøi ñaõ thaáy, nghóa laø ngöôøi kia ñaõ kieán ñeá. Ñaõ quaùn, nghóa laø ñaõ quaùn ñeá. Tueä caên cuûa tueä voâ hoïc töùc laø tueä caên. Vaø caùc caên nhö tueä giaûi thoaùt, caâu giaûi thoaùt, ñaõ quaùn ñeá, hieän phaùp thoï laïc, nghóa laø taùm caên. Ñaây laø söï nhoùm hôïp cuûa chín caên, goïi laø voâ tri caên. Hoûi: Nhö hieän phaùp cuûa haøng höõu hoïc cuõng thoï laïc. Vì sao noùi baäc voâ hoïc thoï laïc nôi hieän phaùp, maø khoâng noùi haøng höõu hoïc? Ñaùp: Neân noùi, neáu khoâng noùi laø Ñöùc Theá Toân noùi chöa troïn veïn, do ñoù laø nghóa hieän, nghóa moân hieän, nghóa löôïc hieän, nghóa cuûa ñoä, nghóa neân bieát. Hoaëc noùi: Vì laø phaùp dieäu, nghóa dieäu. Nhö noùi phaùp vi dieäu thì phaùp cuûa haøng höõu hoïc seõ troäi hôn, khoâng phaûi phaùp cuûa baäc voâ hoïc, neáu noùi veà ngöôøi vi dieäu, thì ngöôøi voâ hoïc seõ troäi hôn Höõu hoïc. Hoaëc noùi: Nghóa laø söï dieäu laïc khinh an naøy ñaõ bò söï thieâu ñoát cuûa kieát yù cuûa ngöôøi höõu hoïc kia. Cho neân vui möøng khoâng thích thoï nhaän. Söï thieâu ñoát cuûa kieát yù nôi ngöôøi voâ hoïc naøy ñaõ taét maát, theá neân vui möøng thích thoï nhaän. Hoaëc noùi: Nghóa laø söï tieáp nhaän dieäu laïc khinh an naøy raát roäng lôùn, ngöôøi Höõu hoïc kia, hoaëc keû oaùn kieát ñaõ heát hay khoâng heát, cho neân öa thích söï thoï nhaän khoâng roãing lôùn. Nhö vua, hoaëc ñaõ haøng phuïc caùc keû thuø, hoaëc chöa haøng phuïc. Cho neân, choã thoï nhaän caûnh giôùi cuûa nhaø vua chaúng roäng lôùn laém. Höõu hoïc naøy, taát caû keû oaùn kieát ñeàu heát, hoaëc khoâng heát neân ñaõ tieáp nhaän söï dieäu laïc khinh an kia khoâng roäng lôùn laém, ngöôøi Voâ hoïc naøy, taát caû keû kieát oaùn ñeàu heát, cho neân ñaõ tieáp nhaän choã dieäu laïc khinh an thaät laø roäng lôùn. Nhö vua ñaõ haøng phuïc taát caû keû thuø neân caûnh giôùi cuûa vò vua aáy thoï höôûng raát roäng lôùn. Cuõng theá ngöôøi Voâ hoïc naøy taát caû keû thuø heát cho neân söï thoï vui raát roäng lôùn. Hoaëc noùi: Nghóa laø nieàm vui hieän phaùp, khoâng phaûi nieàm vui sau. Nieàm vui nôi hieän phaùp cuûa ngöôøi höõu Hoïc kia veà sau cuõng vui. Ngöôøi Voâ hoïc naøy chæ laø nieàm vui nôi hieän phaùp, chöù khoâng phaûi laø nieàm vui veà sau. Vì vaäy, cho neân noùi baäc

Voâ hoïc tieáp nhaän nieàm vui nôi hieän phaùp, khoâng noùi Höõu hoïc.

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 4 513

Hoûi: ÔÛ ñaây noùi vaø caùc caên nhö tueä giaûi thoaùt, caâu giaûi thoaùt, ñaõ quaùn ñeá, tieáp nhaän nieàm vui nôi hieän phaùp. Vôùi ba minh kia, baäc A- la-haùn coù hay khoâng? Neáu coù thì trong ñaây sao khoâng thaáy noùi? Neáu khoâng, thì vôùi Kheá kinh kia laøm sao hieåu? Nhö Kheá kinh kia noùi: Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñeán choã Ñöùc Theá Toân hoûi: Baïch Ñöùc Theá Toân! Trong naêm traêm vò Tyø-kheo, coù bao nhieâu Tyø-kheo ñöôïc ba minh? Bao nhieâu Tyø-kheo ñöôïc caâu giaûi thoaùt? Bao nhieâu Tyø-kheo ñöôïc tueä giaûi thoaùt? Ñöùc Theá Toân baûo: Xaù-lôïi-phaát! Trong naêm traêm vò Tyø-kheo naøy coù chín möôi Tyø-kheo ñöôïc ba minh, chín möôi Tyø-kheo ñaït caâu giaûi thoaùt, soá Tyø-kheo coøn laïi ñeàu ñaït tueä giaûi thoaùt. Naøy Xaù-lôïi-phaát! Ñaïi chuùng ñaây khoâng phaûi laø caønh laù, cuõng khoâng phaûi loùng ñoát maø laø truï coät thanh tònh, vöõng chaéc! Hoûi: Toân giaû Xaù-lôïi-phaát coù bieát hay khoâng? Neáu ñaõ bieát thì vì sao coøn hoûi, neáu khoâng bieát thì sao laïi xöng laø Thanh vaên Ba-la-maät? Ñaùp: Soaïn luaän naøy roài môùi noùi laø bieát? Hoûi: Neáu ñaõ bieát thì vì sao coøn hoûi? Ñaùp: Hoaëc coù bieát maø vaãn hoûi, nhö coù choã noùi: Phaät Theá Toân bieát maø vaãn hoûi. Hoaëc noùi: Vì ngöôøi khaùc neân môùi hoûi. Maëc duø Toân giaû Xaù- lôïi-phaát ñaõ bieát, nhöng vì trong chuùng kia coù ngöôøi khoâng bieát. Ngöôøi khoâng bieát ñoù vì hoï khoâng thaønh töïu phaùp voâ uùy, neân khoâng theå hoûi Ñöùc Theá Toân. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát ñaõ bieát, cuõng thaønh töïu phaùp voâ uùy, laïi vì ngöôøi khaùc neân hoûi Ñöùc Theá Toân. Hoaëc noùi: Vì nhaäp taùnh bình ñaúng, muoán theå hieän söï khaùc, neân hoûi, Ñöùc Phaät vì naêm traêm Tyø-kheo kia noùi phaùp, chö vò ñeàu ñaït quaû A-la-haùn, khoâng coøn sinh töû ñôøi vò lai. Ñöùc Theá Toân trong taâm hoan hyû, neân noùi phaùp moät caùch bình ñaúng, ai coù theå hieåu ñöôïc Ñöùc Theá Toân hoan hyû, ñaït ñöôïc ñeä nhaát nghóa ñeá, töùc ñaõ döùt sinh töû ôû vò lai. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát nghó raèng: Maëc duø taát caû ñaïi chuùng ñeàu chöùng ñöôïc quaû A-la-haùn, döùt sinh töû ôû ñôøi vò lai, ñaït ñöôïc ñeä nhaát nghóa ñeá, hieåu ñöôïc taâm Ñöùc Theá Toân hoan hyû haøi loøng, nhöng vaãn chöa bieát ñöôïc ai sieâng naêng tinh tieán, ai khoâng sieâng naêng tinh tieán? Vì theá cho neân Toân giaû ñaõ nhaäp vaøo taùnh bình ñaúng hieän baøy söï khaùc nhau ñeå hoûi. Hoaëc noùi: Nhaân nôi ñaïo quaû cuûa ñaïi chuùng kia, neân Ñöùc Theá Toân noùi phaùp bình ñaúng, coøn Toân giaû Xaù-lôïi-phaát vì söï khaùc nhau cuûa ñaïo, neân hoûi. Hoaëc noùi: Ñöùc Phaät nhaân nôi ñaïo giaûi thoaùt voâ vi kia maø noùi phaùp bình ñaúng, coøn Toân giaû Xaù-lôïi-phaát thì ñoái vôùi söï khaùc bieät cuûa giaûi thoaùt höõu vi, neân hoûi.

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 4 514

Hoaëc noùi: Vì söï quan heä vôùi yù nguyeän cuûa thí chuû, neân hoûi. Nghóa laø, neáu thoï nhaän söï cuùng döôøng cuûa thí chuû trong boán thaùng muøa haï, thì vôùi yù nguyeän cuûa thí chuû kia, phaûi roäng môû taâm nhö theá naøy: Ñaây laø ruoäng phöôùc raát toát ñeïp, vi dieäu, ñöøng nghó laø thí chuû gieo troàng treân thöûa

ruoäng caèn coãi! Hoaëc noùi: Thieåu duïc, khoâi phuïc kho taøng coâng ñöùc, ñeå hieån baøy cho theá gian bieát. Nhö ngöôøi khoâi phuïc kho taøng, phaùt hieän hieån baøy, nhö theá, duøng thieåu duïc ñeå khoâi phuïc kho taøng coâng ñöùc, nhaèm hieån baøy, chæ roõ cho theá gian, neân hoûi. Hoaëc noùi: Vì bieåu hieän coâng ñöùc cuûa ñeä töû neân hoûi, ñieàu naøy nhö theá, nhö ñeä töû hoûi, thaày ñaùp laø nhaèm bieåu hieän coâng ñöùc cuûa ñeä töû, neân hoûi. Hoaëc noùi: Khoâng thöïc coù trí cao ngaïo, nhaèm tieâu tröø kieâu maïn, taêng tröôûng nôi trí, nhaèm döùt tröø kieâu maïn, neân hoûi. Nghóa laø ngöôøi kia ñaõ taïo söï kieâu maïn taêng tröôûng nôi trí, neân khoâng thích hoûi. Ñöùc Theá Toân noùi: Tyø-kheo Xaù-lôïi-phaát hoûi, möôøi saùu phaàn tueä cuûa coõi Dieâm- phuø-lôïi khoâng theå saùnh baèng, huoáng chi laø trí kieán phaøm phu cuûa caùc oâng coù ñöôïc. Ñaây noùi laø khoâng thaät söï coù trí cao ngaïo, nhaèm tieâu tröø kieâu maïn taêng tröôûng nôi trí, vì döùt tröø kieâu maïn neân hoûi. Hoaëc noùi: Vì döùt tröø söï cheâ bai, neân hoûi. Nhoùm dò hoïc phæ baùng Ñöùc Theá Toân noùi raèng: Sa-moân Cuø-ñaøm ñaõ theo Xaù-lôïi-phaát, Muïc-kieàn-lieân ñeå thoï nhaän phaùp roài môùi giaûng noùi, thoï nhaän vaøo ban ñeâm, ban ngaøy thì thuyeát giaûng! Nhö Toân giaû Xaù-lôïi-phaát chaép tay thöa hoûi, Ñöùc Theá Toân ñaùp, ñaây laø nhaèm döùt tröø söï cheâ bai cuûa hoï. Hoaëc noùi: Vì nhaèm döùt tröø söï ganh gheùt ñoái vôùi phaùp, neân hoûi. Neáu laø ngöôøi ganh gheùt, thì khi ngöôøi khaùc noùi veà coâng ñöùc, hoï seõ khoâng thích nghe, huoáng chi laø noùi. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát khoâng coù loãi naøy, cho neân vì döùt tröø taùnh ganh tî ñoái vôùi phaùp, neân hoûi. Hoaëc noùi: Vì nhaèm hieän baøy laø khoâng coù söï cao ngaïo vaø doác caàu phaùp thieän, neân hoûi. Hoaëc noùi: Theå hieän söï kheùo giaûng noùi cuûa Ñöùc Theá Toân, ñöôïc Ñöùc Theá Toân aán chöùng, neân hoûi. Nhö phaùp leänh ñöôïc giöõ kín cuûa vua, neáu khoâng coù ñoùng daáu aán chöùng cuûa vua thì taát caû quan traán thuû caùc cöûa aûi ñeàu seõ giöõ laïi khoâng cho qua, cuõng theá, neáu kheùo giaûng noùi maø khoâng coù söï aán chöùng cuûa Nhö lai, thì ñoái vôùi phaùp Phaät trong quaù khöù, boán boä chuùng seõ gaëp phaûi khoù khaên trôû ngaïi. Nhö phaùp leänh maät cuûa nhaø vua, neáu ñöôïc vua chaáp thuaän thì haàu heát caùc quan traán giöõ nôi cöûa aûi

SOÁ 1547 - LUAÄN TYØ BAØ SA - Quyeån 4 515

seõ khoâng gaây trôû ngaïi. Nhö theá, neáu kheùo giaûng noùi, ñöôïc Nhö lai aán chöùng, thì ñoái vôùi phaùp Phaät trong quaù khöù, boán boä chuùng seõ khoâng bò trôû ngaïi. Ñaây laø noùi veà hieän taïi, Ñöùc Theá Toân kheùo giaûng noùi aán chöùng, neân Toân giaû Xaù-lôïi-phaát môùi hoûi. Khi soaïn luaän naøy roài, noùi laø coù baäc A-la-haùn ñaït ba minh. Hoûi: Neáu vaäy, ñoái vôùi kinh kia seõ hieåu, coøn trong kinh naøy vì sao khoâng noùi? Ñaùp: Leõ ra neân noùi, neáu khoâng noùi, thì Ñöùc Theá Toân noùi chöa troïn veïn. Hoaëc noùi: Toân giaû kia ñaõ noùi, neáu coù A-la-haùn ñaït ba minh thì hoaëc laø taùnh tueä giaûi thoaùt, hoaëc caâu giaûi thoaùt. Ñaõ noùi veà tueä giaûi thoaùt phaûi bieát laø ñaõ noùi veà A-la-haùn taùnh tueä giaûi thoaùt ñaït ba minh. Ñaõ noùi veà caâu giaûi thoaùt phaûi bieát laø ñaõ noùi veà A-la-haùn taùnh caâu giaûi thoaùt, ñaït ba minh. Ngöôøi giaûng noùi laïi coù hai sö: Toân giaû Thò-vi-la, Toân giaû Cuø- sa-phi-ma. Toân giaû Thò-vi-la thì taùn döông choã

noùi veà tueä vi dieäu, Toân giaû Cuø-sa-phi-ma thì khen ngôïi veà ñònh dieät taän vi dieäu. Toân giaû Thò-vi- la noùi: Tueä thuø thaéng, khoâng phaûi ø ñònh dieät taän, tueä laø duyeân bình ñaúng, coøn ñònh dieät taän laø duyeân khoâng bình ñaúng. Toân giaû Cuø-sa-phi-ma noùi: Ñònh dieät taän vöôït troäi hôn, khoâng phaûi tueä, vì tueä thì ngöôøi phaøm cuõng coù, coøn ñònh dieät taän thì ngöôøi phaøm chaúng coù ñöôïc. Neáu noùi cho ñuùng thì tueä khoâng phaûi ñònh dieät taän, vò aáy noùi: Neáu coù ba minh thì khoâng coù taùm giaûi thoaùt, aáy laø noùi veà A-la-haùn ñaït ba minh, nghóa laø ba minh thì coù taùm giaûi thoaùt. Kia cuõng noùi ba minh, vì sao? Vì tueä kia thuø thaéng, khoâng phaûi ñònh dieät taän? Moät minh hai minh laø tueä giaûi thoaùt. Neáu noùi moät caùch töông xöùng, thì ñònh dieät taän khoâng phaûi tueä. Kia noùi: Neáu coù taùm giaûi thoaùt thì khoâng coù ba minh, laø noùi veà caâu giaûi thoaùt, neáu coù taùm giaûi thoaùt vaø ba minh thì cuõng noùi veà caâu giaûi thoaùt, Vì sao noùi laø ñònh dieät taän thì vöôït troäi hôn, khoâng phaûi tueä? Moät minh, hai minh laø tueä giaûi thoaùt. Thuyeát giaû noùi kia, ñaây chæ laø noùi suoâng, khoâng lôïi ích ñoái vôùi kinh, khoâng lôïi ích ñoái vôùi nghóa laø toát ñeïp, nhö theá nhö tröôùc ñaõ noùi: Vò A-la-haùn ñaït ba minh naøy. Hoaëc ñöôïc ñònh dieät taän, hoaëc khoâng ñöôïc. Neáu ñöôïc ñònh dieät taän, thì choã kia noùi laø caâu giaûi thoaùt, Khoâng ñöôïc thì noùi laø tueä giaûi thoaùt. Keá laø noùi veà vò tri caên, dó tri caên, voâ tri caên. Hoûi: Noùi rieâng veà thöïc haønh vò tri caên nhö theá naøo? Ñaùp: Chöa bieát seõ bieát, chöa quaùn seõ quaùn, chöa döùt seõ döùt, neân

goïi laø vò tri caên. Hoûi: Neáu chöa bieát seõ bieát, chöa quaùn seõ quaùn, chöa döùt seõ döùt, maø noùi laø vò tri caên, thì khoå phaùp nhaãn kia sinh roài, quaùn naêm aám nôi coõi Duïc, khoå phaùp trí sinh ôû treân, naêm aám nôi coõi Duïc ñaõ quaùn nay quaùn laïi, nhö theá laø quaùn laïi nhöõng gì ñaõ quaùn roài, Vì sao noùi laø vò tri caên, khoâng noùi dó tri caên? Ñaùp: Khoå phaùp nhaãn khi sinh ôû coõi Duïc môùi baét ñaàu quaùn veà naêm aám, chöa quaùn xong nhöõng naêm aám ôû coõi Duïc ñaõ ñöôïc quaùn töø khoå phaùp trí tröôùc ñoù. Hoaëc noùi: Khoå phaùp nhaãn sinh naêm aám ôû coõi Duïc, maëc duø quaùn naêm aám coõi Duïc, nhöng chöa bieát khoå phaùp trí sinh tröôùc ñoù. Bieát naêm aám nôi coõi Duïc nhôø vaøo trí, neân khoå phaùp trí goïi laø quaùn, khoâng phaûi nhaãn. Hoaëc noùi: Tröôùc ñoù do quaùn töùc coù sinh ñaïo (kieán ñaïo), nhöng ñoái vôùi caùc aám, yù chöa töøng quaùn bò che laáp neân rôùt xuoáng, neân goïi laø vò tri caên, chaúng phaûi dó tri caên. Hoûi: Dó tri caên thì theá naøo? Ñaùp: Ñaõ bieát seõ quaùn nhöõng gì, ñaõ quaùn nhöõng gì seõ quaùn, ñaõ döùt nhöõng gì seõ döùt, goïi laø dó tri caên. Hoûi: Neáu ñaõ bieát nhöõng gì seõ bieát, ñaõ quaùn nhöõng gì seõ quaùn, ñaõ döùt nhöõng gì seõ döùt laø dó tri caên thì ñaïo chöa bieát nhaãn sinh, töø nhöõng phaùp töông öng cuøng coù, coøn laïi laø heát thaûy phaùp trí vaø quaùn khaùc ñoái vôùi ñaïo thöôïng sanh, trí chöa bieát aáy, phaùp töông öng cuøng coù aáy, trí vaø quaùn nhö trong ñaây, chöa bieát seõ bieát, chöa quaùn seõ quaùn, phaûi goïi laø vò tri caên, taïi sao cho laø dó tri caên? Ñaùp: Laø ngoaøi, töùc ngoaøi möôøi saùu taâm kieán ñaïo. Khi ngöôøi kia nôi kieán ñaïo, trí chöa bieát, luùc ôû trong kieán ñaïo, kieán ñeá phaûi döïa vaøo caùc trí vaø quaùn

cuûa caùc phaùp cuøng coù töông öng thuoäc tröôùc ñaây ñaõ quaùn. Cho neân ngöôøi kia ñaõ bieát nhöõng gì chöa bieát, chaúng phaûi chöa bieát, quaùn nhöõng gì ñaõ quaùn, chaúng phaûi chöa quaùn. Hoûi: Trong ñaây, khoâng hoûi, khoâng traû lôøi theo phaàn beân ngoaøi möôøi saùu taâm. Neáu kieán ñaïo trong möôøi laêm taâm, thì yù nghóa nhö theá naøo? Ñaùp: Toân giaû Taêng-giaø-baø-tu noùi: Khi ñang kieán ñaïo naøy, chöa bieát nhaãn hieän ra phía tröôùc, tu voâ löôïng ñaïo ôû vò lai maø chöa bieát nhaãn. Neáu ngöôøi kia tu voâ löôïng ñaïo ôû vò lai, chöa bieát nhaãn töùc laø kia quaùn caùc phaùp coù töông öng chung, noùi raèng: Ñieàu naøy khoâng noùi nöõa. Hoûi: Vì sao vaán ñeà naøy khoâng noùi?

Ñaùp: Vì khoâng phaûi ñaïo naêng quaùn ôû ñöông lai. Hoûi: Neáu khoâng nhö vaäy thì vaán ñeà naøy seõ ra sao? Ñaùp: Vì phaàn nhieàu, phaàn nhieàu ñaõ quaùn nhöõng gì seõõ quaùn, moät ít laø chöa quaùn nhöõng gì seõ quaùn. Nhö ñaát roäng lôùn voâ löôïng voâ bieân, quaùn roài seõ quaùn laïi. Nhö moät hoøn ñaát, cuõng theá chöa quaùn seõ quaùn. Nhö hö khoâng voâ löôïng, voâ bieân, quaùn roài seõ quaùn laïi. Nhö choã ôû cuûa loaøi muoãi moøng trong hö khoâng, cuõng theá chöa quaùn seõ quaùn. Nhö bieån caû voâ löôïng, voâ bieân, cuõng theá ñaõ quaùn ñieàu seõ quaùn. Nhö moät gioït nöôùc bieån, cuõng theá chöa quaùn, seõ quaùn. Nhö nuùi chuùa Tu di voâ löôïng, voâ bieân, cuõng theá ñaõ quaùn ñieàu seõ quaùn. Nhö soá haït caûi cuûa nuùi Tu-di, cuõng theá chöa quaùn ñieàu seõ quaùn. Ñaây goïi laø nhieàu. Hoaëc noùi: ÔÛ treân noùi ñaïo seõ sanh, sôû quaùn ñaõ töøng quaùn, yù sôû quaùn ñaõ töøng quaùn che laáp, neân rôi xuoáng, do ñoù goïi laø dó tri caên, khoâng phaûi vò tri caên. Hoûi: Voâ tri caên laø sao? Ñaùp: Laø ñaõ bieát nhöõng gì seõ bieát, ñaõ quaùn nhöõng gì seõ quaùn, khoâng coù chöa ñoaïn nhöõng gì coù theå ñoaïn, ñaây goïi laø voâ tri caên. Hoûi: Neáu ñaõ bieát, ñieàu seõ bieát, ñaõ quaùn, ñieàu seõ quaùn, khoâng coù chöa ñoaïn nhöõng ñieàu coù theå ñoaïn, thì Ñöùc Phaät, Bích-chi-Phaät, Thanh Vaên, cuõng ñaõ bieát nhöõng gì seõ bieát, ñaõ quaùn nhöõng gì seõ quaùn, khoâng coù, chöa ñoaïn coù theå ñoaïn, vì sao vì caû ba ngang baèng nhau, vì sao chæ noùi moät mình Phaät, khoâng noùi hai quaû vò coøn laïi? Ñaùp: Vì thæ giaùc giaùc ngoä taát caû caùc phaùp, khoâng phaù chaùnh trí. Hoaëc noùi: Luùc môùi ñaït ñöôïc taän trí, tröø hai thöù chöôùng: chöôùng kieát vaø chöôùng söï giaûi thoaùt. Hoaëc noùi: Trong yù tröø hai thöù nhieãm tröôùc aùm si voâ tri, vaø khoâng nhieãm tröôùc cuøng ñeä nhaát nghóa. Hoaëc noùi: Trong yù, tröø hai thöù: Nghi hoaëc, moïi nôi vaø kieát xöù. Hoaëc noùi: Söï hieåu bieát roäng, khoâng nhaøm chaùn. Hoaëc noùi: Laø ñaït nghóa taän cuøng nôi ñaùy cuûa phaùp duyeân khôûi saâu xa, chaúng phaûi nhö taát caû Thanh vaên, Bích-chi-Phaät. Thí duï nhö ba con thuù qua soâng: thoû, ngöïa, voi. Thoû thì noåi maø loäi qua soâng, ngöïa thì ít nhieàu chaïm vaøo caùt döôùi ñaùy maø loäi qua, rieâng voi thì ñaïp caùt saùt ñaùy soâng maø loäi qua. Cuõng theá, ba thöøa vöôït qua soâng duyeân khôûi: Phaät, Bích-chi- Phaät, Thanh vaên, nhö thoû thì noåi maø loäi qua soâng, cuõng nhö theá neân quaùn trí duyeân khôûi cuûa Thanh vaên. Nhö ngöïa ít nhieàu chaïm vaøo caùt döôùi ñaùy maø loäi qua, cuõng theá neân quaùn trí duyeân khôûi cuûa Bích-chi- Phaät. Nhö

voi ñaïp leân taän ñaùy maø loäi qua, cuõng theá neân quaùn trí duyeân khôûi cuûa Phaät Theá Toân. Theá neân goïi laø ñaït ñöôïc taän cuøng nôi ñaùy cuûa duyeân khôûi heát möïc saâu xa, khoâng phaûi nhö taát caû Thanh vaên, Bích-chi-Phaät. Hoaëc noùi: Muõi teân trí boán Thaùnh ñeá caém thaät saâu vaøo muïc tieâu, nhö khoâng phaûi laø taát caû Thanh vaên, Bích-chi-Phaät. Thí duï veà moät muïc tieâu, ba ngöôøi cuøng nhaém baén chung: 1. Ma-ha-naêng-giaø. 2. Baùt-khieân-ñeà. 3. Na-la-dieân. Ma-ha-naêng-giaø: Duø baén truùng ñích, nhöng khoâng theå ghim vaøo, huoáng chi laø xuyeân qua. Baùt-khieân-ñeà: Duø baén truùng ñích, coù theå ghim vaøo, nhöng khoâng theå xuyeân qua. Na-la-dieân: Baén vôõ muïc tieâu, xuyeân qua, rôi xuoáng ñaát, muïc tieâu kia cuõng khoâng hieän. Muïc tieâu kia cöùng hay meàm, tuøy thuoäc vaøo söùc baén yeáu, vöøa, khoûe cuûa ngöôøi baén, vaø baén vôõ muïc tieâu cuõng coù haï, trung, thöôïng. Cuõng theá, ba thöøa cuøng baén chung vaøo muïc tieâu laø boán Thaùnh ñeá, töùc Phaät, Bích- chi-Phaät, Thanh vaên. Nhö Ma-ha-naêng-giaø duø baén truùng ñích, nhöng khoâng theå ghim vaøo, huoáng chi laø xuyeân qua. Cuõng theá, neân quaùn trí boán Thaùnh ñeá cuûa Thanh vaên, nhö Baùt-khieân-ñeà duø baén truùng muïc tieâu, coù theå ghim vaøo nhöng khoâng theå xuyeân qua. Cuõng theá laø neân quaùn trí boán Thaùnh ñeá cuûa Bích-chi-Phaät. Nhö Na-la-dieân baén vaøo muïc tieâu, xuyeân qua vaø rôi xuoáng ñaát. Cuõng theá, neân quaùn trí boán Thaùnh ñeá cuûa Phaät, muïc tieâu laø boán Thaùnh ñeá naøy cuõng khoâng hieän baøy. Muïc tieâu cöùng hay meàm tuøy thuoäc vaøo trí löïc cuûa ngöôøi kia coù thöôïng trung haï, maø muïc tieâu boán Thaùnh ñeá coù thöôïng trung haï. Cho neân noùi laø muõi teân trí boán Thaùnh ñeá ñaõ caém vaøo raát saâu, nhöng khoâng phaûi taát caû Thanh vaên, Bích-chi-Phaät. Hoaëc noùi: Nghóa laø Phaät bieát mình giaùc ngoä cuøng taän vaø ñaày ñuû, Bích-chi-Phaät tuy bieát mình giaùc ngoä nhöng khoâng phaûi cuøng taän, Thanh vaên khoâng theå töï mình giaùc ngoä, huoáng chi cuøng taän vaø ñaày ñuû. Ñaây laø noùi bieát mình töï giaùc ngoä cuøng taän ñaày ñuû. Hoaëc noùi: Duyeân nôi söï giaùc ngoä cuûa mình vaø ñeàu haønh trì, Bích-chi-Phaät tuy coù töï giaùc ngoä, nhöng khoâng theå haønh trì cuøng taän. Thanh vaên khoâng theå töï giaùc ngoä huoáng chi laø haønh trì cuøng taän. Hoaëc noùi: Laø noùi khoâng coù hai thöù bieän taøi, nhöõng phaùp noùi ra

khoâng cuøng taän, khoâng khaùc. Hoaëc noùi: Thaønh töïu thaân vaø nhöõng gì thaân nöông töïa, minh haïnh thaønh töïu. Chuyeån luaân Thaùnh vöông, tuy thaân thaønh töïu, nhöng choã nöông cuûa thaân khoâng thaønh töïu. Thanh vaên, Bích-chi-Phaät tuy thaønh töïu veà thaân, nhöng choã döïa cuûa thaân khoâng phaûi thaân. Ñöùc Phaät thaønh töïu thaân vaø cuõng thaønh töïu choã nöông cuûa thaân, töùc laø minh haïnh thaønh töïu. Hoaëc noùi: Ngoaøi ba thaønh töïu veà saéc, doøng hoï, dieäu ngöõ, laïi coù ba thaønh töïu theä nguyeän, quaû vò, truyeàn trao. Hoaëc noùi: Ba khoâng thuû hoä vaø ba yù chæ khoâng chung. Hoaëc noùi: Nghóa laø boán khoâng thuû hoä vaø boán khoâng can ngaên. Hoaëc noùi: Töùc thaønh töïu boán trí:

trí nhaân, trí thôøi, trí töôûng, trí tha thuyeát. Laïi coù boán trí: 1. Trí khoâng ngöng treä (Trí voâ tueä). 2. Trí khoâng truï (Trí voâ truï). 3. Trí khoâng sai laàm (Trí voâ thoá). 4. Trí voâ ngaïi (Trí voâ ngaïi). Hoaëc noùi: Nghóa laø bieát veà caùc thöù nhaân, bieát veà caùc thöù quaû, bieát veà caùc thöù ñoái trò, bieát veà caùc thöù yù. Hoaëc noùi: Coù moät khoâng hai, ngöôøi coù ñuû phöôùc löïc haøng phuïc ma, khoâng phaûi nhö taát caû Thanh vaên, Bích-chi-Phaät. Coù thuyeát noùi: Sau khi Boà-taùt duøng baùt chaùo söõa cuûa Nan-ñaø, Nan- ñaø Ba-la roài beøn nghó raèng: Ta ngoài döôùi goác caây naøy, quyeát ngoài kieát giaø cho ñeán khi dieät saïch heát höõu laäu. Ngay luùc ñoù, cung ñieän cuûa ma Ba-tuaàn rung chuyeån saùu laàn. Ma kia nghó thaàm: Khoâng bieát hieän töôïng rung chuyeån naøy laø do naêng löïc cuûa ai? Ma thaáy Boà-taùt ñang ngoài döôùi goác caây Boà-ñeà, lieàn nghó: Quyeát ngoài kieát giaø, cho ñeán khi döùt heát höõu laäu! Luùc ñoù, ma Ba-tuaàn raûi hoa nhö möa ñi ñeán choã Boà-taùt, ñeán roài, ma duøng lôøi leõ kheùo leùo noùi vôùi Boà-taùt: Boà-taùt Taát-Ñaït A-naäu! Chuùng sinh cuûa thôøi kyø theá gian oâ tröôïc naøy, taâm yù raát ngang böôùng. Nhö theá thôøi naøy raát khoù coù theå ñaït ñöôïc ñaïo quaû Chaùnh chaân voâ thöôïng! OÂng haõy ñöùng daäy. Ta seõ taëng oâng baûy thöù chaâu baùu vaø moät ngaøn ñöùa con, thoáng laõnh boán chaâu thieân haï, laøm Chuyeån luaân Thaùnh vöông. Boà-taùt noùi: Ba-tuaàn! Ngöôi chôù nhoïc coâng voâ ích! Cho duø ngöôi nhanh choùng coù caùc thaønh, xaõ, thoân aáp, muoân daân, nhaø cöûa ñeàu bay leân hö khoâng vaø maët trôøi, maët traêng, caùc vì sao nôi hö khoâng lieàn rôi xuoáng

ñaát vaãn khoâng theå khieán ta rôøi khoûi nôi naøy, cho ñeán khi döùt töø heát caùc thöù höõu laäu! Ma Ba-tuaàn noùi: Ta ñaõ duøng lôøi thaân aùi, toát ñeïp ñeå khuyeân, nhöng oâng vaãn khoâng chòu ñöùng daäy, roài oâng seõ ñöôïc troâng thaáy caûnh töôïng voâ cuøng taøn aùc! Noùi xong, ma Ba-tuaàn trôû veà coõi trôøi, noùi vôùi caùc vò trôøi saùu taàng trôøi coõi duïc: Caùc Hieàn! Neân ñem caùc thöù khí giôùi nhö maâu, kích, dao, moùc saét, chuøy vaøng, buùa saét, löôùi raäp, moùc saét daøi ra ñaây! Ta coù keû thuø hieän ñang ngoài döôùi goác caây Boà-ñeà. Luùc naøy, ma Ba-tuaàn boû veà coõi trôøi khoâng laâu, Boà-taùt lieàn nghó: Thoâng thöôøng, phaøm khi tranh chaáp vôùi nhau, do phaûi ñeà phoøng, neân khoâng theå ñöùng yeân, khoâng ñaùp traû laïi, huoáng chi Boà-taùt laø baäc cao quyù, nhö ôû coõi Duïc ñaõ lìa boû moïi daáu veát cuûa kieát duïc, tröôùc ñaây ñaõ tu taäp, nay ñeàu nhanh choùng döùt töø. Nghó xong, lieàn duøng thaàn tuùc bieán hoùa ra ñuû moïi thöù: Naøo laø hình chuoät hoùa thaønh meøo, naøo laø hình meøo hoùa thaønh choù, naøo hình choù hoùa hình beo, hình beo hoùa thaønh coïp, hình coïp hoùa thaønh sö töû, naøo mang löûa hoùa thaønh möa, möa hoùa thaønh duø che. Boà-taùt töï hoùa thaønh ñaøi löu ly, ngoài kieát giaø trong ñoù, töùc laø che hình, khoâng che maét. Bieán hoùa xong, Boà-taùt nghó: Ta ñaõ duøng caùc thöù bieán hoùa, neáu khi phaùp haønh khaùc cuûa ta coù choã naøo roái loaïn, taát nhieân ma Ba-tuaàn seõ nhaân cô hoäi ñoù ñeå quaáy nhieãu. Neáu khi phaùp haønh khaùc cuûa ta khoâng roái loaïn, thì chuùng khoâng theå naøo quaáy nhieãu ta ñöôïc! Nhaân vieäc naøy, Boà-taùt nghó

ñeán thaân maïng ñôøi tröôùc, duøng thaàn thoâng taùc chöùng, phaùt khôûi xong, beøn quaùn khi Boà-taùt tu trì haønh hoùa chaùnh phaùp, haèng traêm haøng ngaøn chuùng sinh ñaõ cung caáp cho ta moïi thöù caàn duøng. Khi aáy Boà-taùt laïi nghó: Nhö caùc thöù bieán hoùa cuûa ta, voán thöïc haønh nhaân thieän, seõ khieán cho duø haøng traêm ngaøn öùc ma ñeán ñaây, cuõng khoâng theå naøo quaáy roái ta ñöôïc, huoáng hoà laø moät ma. Boà-taùt nghó nhö theá xong, baáy giôø, ma Ba-tuaàn vaø möôøi taùm öùc ma maët muõi lieàn trôû neân xaáu xí ñaùng sôï, nhe nanh, theùt leân aâm thanh cöïc kyø ñoäc aùc, tay caàm ñuû thöù maâu kích, traøn ra khaép ba möôi saùu do- dieân, keùo ñeán choã caây Boà-ñeà. Ñeán roài, chuùng noùi vôùi Boà-taùt: Taát-Ñaït A-naäu! OÂng coù thaáy aùc chuùng naøy hay khoâng? Haõy ñöùng daäy, chôù ôû trong ñoù maø phaûi chòu laáy voâ löôïng khoå! Boà-taùt noùi: Ba-tuaàn! Ngöôi noùi naêng nhö treû con. Khi xöa, ngöôi ñaõ boá thí moät böõa trai phaïn, nhôø dieäu löïc cuûa nhaân quaû, neân hoâm nay ngöôi môùi ñöôïc töï taïi nhö theá! Ma noùi: Ta ñaõ boá thí moät böõa trai phaïn, coøn oâng thì boá thí bao

nhieâu böõa trai phaïn? Boà-taùt noùi: Ta ñaõ boá thí voâ löôïng traêm ngaøn böõa trai phaïn. Ma noùi: Ta boá thí ñaõ ñöôïc oâng laøm chöùng, coøn oâng boá thí ai laøm chöùng cho oâng? Luùc naøy, Boà-taùt ñaõ goàm ñuû traêm ngaøn phöôùc ñöùc, töôùng toát ñöôïc trang nghieâm vôùi saéc thaân vaøng roøng, beøn chaáp tay aán xuoáng ñaát, maët ñaát lieàn rung chuyeån döõ doäi, laáy hieän töôïng naøy ñeå laøm chöùng. Baáy giôø, ñaát naøy vang leân aâm thanh cuûa vaät duïng laøm baèng baûy baùu, khieán ñaùm ma kia nghe xong ñeàu sôï haõi, haøng nguõ tan raõ, quay maët boû chaïy, buoâng ra gioïng ñieäu hung aùc, roài theo ñöôøng cuõ maø veà. Boà-taùt duøng nhuïc nhaõn, thaáy chuùng ma ñaõ ñi khoûi hôn do-dieân thì khoâng coøn thaáy nöõa. Boà-taùt nhaân thaàn thoâng thieân nhaõn naøy laøm chöùng, phaùt khôûi xong, chæ thaáy maø tai khoâng nghe. Boà-taùt nhaân söùc thaàn thoâng cuûa thieân nhó naøy laøm chöùng, phaùt khôûi xong, coù theå nghe, nhöng khoâng bieát ñöôïc do yù gì maø ñaùm ma keùo ñeán. Boà-taùt nhaân söùc thaàn thoâng cuûa vieäc bieát taâm yù ngöôøi khaùc naøy laøm chöùng, phaùt khôûi xong, quaùn töôûng hoï Thích, chuùng hoï Thích do yù toát ñeïp maø ñeán, ma, chuùng ma thì ñeán vôùi aùc yù. Boà-taùt nghó raèng: Ma Ba-tuaàn vì sao ñeán ñaây? Chuùng vì quaùn saùt muoán giöõ laáy caûnh giôùi cuûa ma maø ñeán. Vì sao chuùng giöõ laáy caûnh giôùi? Boà-taùt lieàn nghó: Vì kieát! Do ñoù, Boà-taùt caét ñöùt taát caû caùc kieát xong, trong khoaûnh khaéc vôùi ba möôi boán taâm ñaõ thaønh töïu ñaïo quaû voâ thöôïng Chaùnh Ñaúng chaùnh giaùc. Khoaûnh khaéc cuûa ba möôi boán taâm, nghóa laø möôøi laêm taâm cuûa kieán ñaïo, trí cuûa ñaïo vò tri thöù möôøi saùu, töùc laø trí cuûa ñaïo dó tri, Boà-taùt naøy, khi tröø boû duïc cuûa xöù Höõu töôûng, Voâ töôûng laø ñaïo phöông tieän döùt tröø chín phaåm kieát xöù Höõu töôûng, Voâ töôûng, chín ñaïo voâ ngaïi, chín ñaïo giaûi thoaùt, ñoù goïi laø khoaûnh khaéc cuûa ba möôi boán taâm. Nghóa laø taát caû baäc Chaùnh Giaùc ñeàu döïa vaøo ba möôi boán taâm naøy ñeå haøng phuïc ma vaø quyeán thuoäc cuûa chuùng, thaønh Chaùnh giaùc toái thöôïng. Thuyeát naøy laø ñoäc nhaát voâ nhò, nghóa laø duøng uy löïc phöôùc ñöùc

ñeå haøng phuïc ma vaø quyeán thuoäc cuûa chuùng roài, thaønh ñaïo Chaùnh chaân voâ thöôïng, khoâng phaûi nhö taát caû Thanh vaên vaø Bích-chi-Phaät. Hoaëc noùi: Nghóa laø trí ñaõ bieát ñaày ñuû vaø giaùc ngoä ñaïo haïnh, haïnh duyeân, duyeân caên vaø nghóa caên. Hoaëc noùi: Töùc coù möôøi löïc, boán voâ sôû uùy, möôøi taùm phaùp baát coäng. Hoaëc noùi: Nghóa laø lìa taùm phaùp theá gian, khoâng theå tính ñöôïc bôø meù cuûa coâng ñöùc, cöùu giuùp caùc khoå naïn nguy khoán, laøm choã trôû veà cho

chuùng sinh. Hoaëc noùi: Töùc laø ñaáng Ñaïi bi töø laâu xa ñeán nay hoäi nhaäp saâu xa, vaøo khaép taát caû chuùng sinh chuyeån haønh bình ñaúng. Töø laâu xa ñeán nay, töùc chæ cho Ñöùc Phaät ñaõ tu haønh ñuû ba A-taêng-kyø kieáp. Hoäi nhaäp saâu xa töùc laø giaùc ngoä veà ba khoå (1. Khoå Khoå. 2. Haønh khoå. 3. Bieán dòch khoå). Ñeán khaép, töùc chæ duyeân vaøo ba coõi maø ñeán khaép, taát caû chuùng sinh chuyeån haønh bình ñaúng laø yù noùi taát caû chuùng sinh ñeàu bình ñaúng, khoâng phaân bieät keû oaùn, ngöôøi thaân taát caû chuùng sanh ñeàu chuyeån haønh bình ñaúng. Do ñoù, goïi laø ñaáng Ñaïi bi töø laâu xa ñeán nay hoäi nhaäp saâu xa, cuøng khaép taát caû chuùng sinh chuyeån haønh bình ñaúng. Vì theá, cho neân tuy ba thuyeát bình ñaúng nhöng chæ noùi veà moät Phaät, chaúng phaûi Thanh vaên, Bích-chi-Phaät. Hoûi: Vì sao nhaõn, nhó, tyû, thieät, thaân caên trong saéc aám ñöôïc laäp laø caên, coøn saéc, thanh, höông, vò vaø xuùc thì khoâng laäp caên? Ñaùp: Vì beân trong saéc aám neân ñöôïc laäp caên, coøn ôû beân ngoaøi thì khoâng laäp caên. Nghóa laø do soá tính chung cuûa chuùng sinh trong thôøi hieän taïi maø chuùng ñöôïc goïi laø caên, khoâng phaân ñònh roõ neân khoâng laäp ñöôïc caên. Coù thoï (caûm thoï) thì laäp caên, khoâng coù thoï khoâng laäp ñöôïc caên. Hoaëc laø: Khi döùt boû phaûi thoï nhaän gaùnh naëng, neân ñöôïc laäp caên. Khoâng phaân ñònh roõ thì khoâng ñöôïc laäp caên. Noùi theo caên thì chuùng ñöôïc laäp caên, noùi theo nghóa cuûa caên thì chuùng khoâng ñöôïc laäp caên. Cho neân nhö vaäy. Hoûi: Vì sao trong thoï aám, laïc thoï ñöôïc laäp hai caên laø laïc caên, hyû caên, khoå thoï cuõng ñöôïc laäp hai caên laø khoå caên vaø öu caên. Vì sao khoâng khoå, khoâng vui laïi laäp moät caên laø hoä caên (xaû caên)? Ñaùp: Leõ ra phaûi noùi, neáu khoâng noùi laø do Ñöùc Theá Toân thuyeát giaûng theo phöông tieän, nghóa hieän, nghóa moân hieän, nghóa löôïc hieän, nghóa ñoä, neân bieát. Hoaëc noùi: Hai hieän, hai moân, hai löôïc, hai ñoä, hai ngoïn ñuoác, hai ngoïn ñeøn, hai tia saùng hieän, hai xöù. Nhö laïc thoï, khoå thoï ñöôïc laäp hai caên, khoâng khoå, khoâng vui cuõng neân laäp hai caên, ñaây coù söï khaùc nhau. Nghóa laø ñoái vôùi ngöôøi kia coù theå ñaït ñöôïc khôûi hai caên: nhö khoâng khoå, khoâng vui laäp moät Caênlaïc thoï, khoå thoï laø moät caên vì haønh vaø soá löôïng baèng nhau, töùc noùi ngöôøi kia khôûi moät caên. Ñoù laø caùch noùi hieän hai moân, hai löôïc, hai ñoä, hai ngoïn ñuoác, hai ngoïn ñeøn, hai tia saùng xuaát hieän hai soáù. Hoaëc noùi: Vì lìa söï maâu thuaãn. Laïc thoï, khoå thoï traùi nhau. Khoå thoï cuõng maâu thuaãn vôùi laïc thoï. Baát khoå, baát laïc thoï kia khoâng coù maâu

thuaãn vôùi thoï khaùc töùc laø vì lìa söï maâu thuaãn, cho neân nhö theá. Hoaëc noùi: Vì haønh chuyeån bieán khaùc, neân laïc, laïc thoï naøy khaùc vôùi laïc caên. Vaø chuyeån bieán khaùc vôùi hyû caên. Khoå thoáng khoå cuõng khaùc vôùi khoå caên vaø haønh chuyeån bieán cuõng khaùc vôùi öu caên. Taát caû haønh chuyeån bieán cuûa baát khoå, baát laïc thoï kia khaùc nhau laø leõ coá nhieân. Hoaëc noùi: Laïc laïc thoï hoaëc lôïi, hoaëc baát lôïi, hoaëc ñieân cuoàng, hoaëc khoâng ñieân cuoàng, hoaëc döøng, hoaëc khoâng döøng hoaëc ñònh, hoaëc baát ñònh. Nghóa laø ngöôøi kia khoâng nhaïy beùn cuoàng nhieät, cuoàng nhieät döøng laïi ôû ñònh, ngöôøi kia laäp moät caên, laø laïc caên. Söï cuoàng nhieät nhaïy beùn khoâng döøng laïi, baát ñònh, ngöôøi ñoù laäp hyû caên. Khoå thoï cuõng theá. Baát khoå, baát laïc thoï kia laø taát caû khoâng nhaïy beùn, khoâng ñieân cuoàng, döøng laïi ôû ñònh. Vì theá cho neân laïc thoï ñöôïc laäp hai caên: laïc caên vaø hyû caên. Khoå thoï cuõng laäp hai caên: khoå caên vaø öu caên. Khoâng khoå, khoâng vui chæ laäp moät caên laø hoä caên. Hoûi: Vì sao töôûng khoâng laäp caên? Ñaùp: Vì phaàn nhieàu phaùp coù khoâng laäp trong caên. Sao chæ hoûi rieâng veà töôûng?! Hoûi: Saéc aám, hoaëc laäp caên, hoaëc khoâng laäp caên. Nhö theá, haønh aám hoaëc laäp caên, hoaëc khoâng laäp caên. Thoï aám vaø thöùc aám ñeàu laäp caên. Vì sao töôûng naøy ñeàu khoâng laäp caên? Ñaùp: Vì töôûng aáy khoâng coù töôùng caên, do khoâng coù töôùng caên neân khoâng laäp caên. Hoaëc noùi: Caên töï löïc vaän haønh. Töôûng nhôø tha löïc môùi vaän haønh, nhö ñeä töû vaø ngöôøi laøm thueâ, tuøy thuoäc vaøo söï chæ baûo cuûa ñeä töû kia: heã baûo laáy thì laáy, baûo boû thì boû. Töôûng nhö theá, neáu thoï ñaõ tænh bieát thì töôûng kia töùc töôûng. Neáu tö ñaõ tö duy thì töôûng kia töùc töôûng. Neáu thöùc ñaõ nhaän thöùc thì töôûng kia töùc töôûng. Toân giaû Baø-tu-maät noùi: Vì sao töôûng khoâng laäp caên? Vì nghóa taêng thöôïng laø nghóa cuûa caên, töôûng khoâng phaûi taêng thöôïng. Hoûi: Nhö taát caû phaùp höõu vi ñeàu töôùng taêng. Phaùp voâ vi, phaùp höõu vi ñeàu taêng. Vì sao töôûng chaúng phaûi laø taêng thöôïng? Ñaùp: Vì caùc phaùp coù theå phaù tröø kieát, phaùp ñoù ñöôïc laäp caên, chöù chaúng phaûi töôûng coù theå phaù tröø kieát. Hoûi: Töôûng cuõng coù theå huûy hoaïi kieát. Ñöùc Theá Toân ñaõ noùi töôûng voâ thöôøng, tu taäp, thöôøng tu taäp, laø huûy hoaïi taát caû aùi coõi Duïc, aùi coõi Saéc vaø Voâ Saéc, laøm tan hoaïi taát caû voâ minh vaø maïn, Vì sao noùi töôûng khoâng theå huûy hoaïi kieát? Ñaùp: Toân giaû Ñaøm-ma-ña-la noùi: Chö vò! Töôûng nhôø nôi khaùc caûm

thoï maø coù. Töôûng theo nôi khaùc maø khôûi, nhö choã nöông theo thoï. Nhö töôûng kia nhôø caùc phaùp taâm sôû laøm duyeân roài sau môùi thoï töôûng, cho neân töôûng cuûa caùc vò laø do thoï thöôûng cuûa ngöôøi khaùc, kia töø ngöôøi khaùc khôûi, nhö choã nöông ñaõ thoï. Vì theá, cho neân töôûng khoâng laøm caên. Hoûi: Vì sao kieát khoâng ñöôïc laäp laøm caên? Ñaùp: Vì nghóa taêng thöôïng laø nghóa cuûa caên, kieát chaúng phaûi taêng thöôïng, maø (thoï) ñoái vôùi kieát môùi taêng thöôïng. Hoûi: Choã taêng thöôïng cuûa kieát chìm maát trong giaûi thoaùt, ôû

nôi sinh töû xa lìa vieäc thieän. Vì sao noùi kieát khoâng phaûi taêng thöôïng? Ñaùp: Khoâng taêng thöôïng nhö theá. Nhö chìm maát trong giaûi thoaùt, ôû nôi sinh töû xa lìa ñieàu thieän. Ñaây laø noùi söï xaáu aùc, chöù khoâng phaûi taêng thöôïng. Hoûi: Thoï naøy nhaân nôi kieát taêng thöôïng, Vì sao thoï ñöôïc laäp caên, coøn kieát thì khoâng ñöôïc laäp? Ñaùp: Maëc duø thoï nhaân kieát khôûi, nhaân nôi kieát maø ñöôïc taêng thöôïng, nhöng kieát laø thaáp keùm. Nhö chuû toân quyù, trong thaønh ñaët ra ngöôøi giöõ coång. Ngöôøi giöõ coång kia duø gia taêng ñieàu aùc, nhöng khoâng phaûi duyeân taêng thöôïng. Chuû taêng thöôïng nhö theá, thoï nhö theá, maëc duø nhaân nôi kieát khôûi, nhaân nôi kieát maø ñöôïc taêng thöôïng, nhöng kieát laø thöù thaáp keùm. Vì theá cho neân thoï ñöôïc laäp caên, kieát khoâng laäp laøm caên. Hoûi: Vì sao thoï thieän, nhieãm oâ, voâ kyù khoâng aån giaáu, taát caû ñeàu ñöôïc laäp caên, tueä, nghóa laø thieän, tueä ñoù ñöôïc laäp caên. Nhieãm oâ, voâ kyù khoâng aån giaáu khoâng laäp caên? Ñaùp: Thoï, laø choã y cöù cuûa kieát. Cho neân thieän, nhieãm oâ, voâ kyù khoâng aån giaáu ñeàu ñöôïc laäp caên. Tueä laø choã y cöù cuûa phaùp thieän, nghóa laø thieän neân tueä kia thuoäc veà phaùp thieän. Goïi laø nhieãm oâ, töùc phaùp aáy ñaõ döùt tröø phaùp thieän. Goïi laø voâ kyù khoâng aån maát töùc khoâng theå söû duïng. Vì theá cho neân thoï thieän, nhieãm oâ, voâ kyù aån giaáu ñeàu laäp caên. Tueä goïi laø thieän, tueä ñoù ñöôïc laäp caên, nhieãm oâ, voâ kyù khoâng aån giaáu khoâng laäp caên. Hoûi: Neáu nghóa dieäu laø nghóa cuûa caên thì Nieát-baøn laø toái dieäu cuûa taát caû caùc phaùp, Vì sao khoâng laäp caên? Ñaùp: Vì Nieát-baøn kia huûy hoaïi caên, chaúng phaûi caên, nhö xe huûy hoaïi chaúng phaûi xe, bình huûy hoaïi chaúng phaûi bình, taøi vaät huûy hoaïi chaúng phaûi taøi vaät. Nhö theá, caên Nieát-baøn huûy hoaïi khoâng phaûi caên. Hoaëc noùi: Caên, nghóa laø rôi vaøo sinh, giaø, voâ thöôøng. Nieát- baøn khoâng rôi vaøo sinh, giaø, voâ thöôøng. Hoaëc noùi: Caên coù nhaân ñaït ñöôïc töôùng höõu vi, Nieát-baøn thì khoâng

coù nhaân ñaït ñöôïc töôùng voâ vi. Hoaëc noùi: Caên laø söï chuyeån bieán nôi ñôøi, taïo taùc haønh ñoäng nhaän quaû, coù theå bieát duyeân. Nieát-baøn thì khoâng phaûi laø thay ñoåi nôi ñôøi, khoâng taïo taùc haønh ñoäng, khoâng nhaän quaû, khoâng bieát duyeân. Hoaëc noùi: Caên thì tröôùc sau coù theå ñaït ñöôïc, Nieát-baøn thì khoâng coù tröôùc, sau. Hoaëc noùi: Caên thì haï trung thöôïng coù theå ñaït ñöôïc, Nieát-baøn thì lìa haï-trung- thöôïng. Hoaëc noùi: Caên thì rôi vaøo theá gian, Nieát-baøn thì lìa theá gian. Hoaëc noùi: Caên nghóa laø aám, Nieát-baøn lìa aám. Hoaëc noùi: Caên bò khoå raøng buoäc, Nieát-baøn thì lìa khoå. Hoaëc noùi: Phaùp höõu vi laø nhaân nôi haønh neân noùi nghóa dieäu laø nghóa cuûa caên, chæ Nieát-baøn laø vi dieäu trong taát caû phaùp höõu vi. Noùi roäng veà xöù cuûa hai möôi hai caên xong.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.